

ISSN 1857-0798

NOI

REVISTĂ PENTRU COPII ȘI ADOLESCENȚI

POVESTEÀ VIETII

Antonela IATCO, 9 ani
Școala de Arte Plastice, Șoldănești

El este atomul
ce leagă uscatul
și apa, și focul
inimii tale.

pag. 1-5

Hîrtoapele mi-au marcat viața de
la sat: cu mult zgomot copilăresc, cu
amurguri argintii, cu duminici ca zile
sfinte.

pag. 14-15

Tin să vă spun, copiii mei, că rugă-
ciunea este o flacără, un cărbune în-
cins, iar sufletul – un cărbune rece.

pag. 16

Mediatorul care o instruia era mirat
de mintea ageră a copilei – prindea
ușor noțiuni, pe care adesea maturii
le înțelegeau cu greu. Avea doar zece
ani cînd s-a familiarizat cu manualul
lui Burden, după care se studia la
universitatea din Paris.

pag. 28

**martie
3, 2016**

ODĂ MAMEI

Nevrednic sănt, nevrednică mi-e mîna
Ce-ncearcă să atingă lucruri sfinte.
Cu o penită ce-a atins lumina.
Cum să dau vieții viață de cuvinte?

Cum pot să scriu despre acea ființă,
Căreia pot duios să mă încchin
Să mîna să-i sărut cu umilință,
Să-i mîngâii părul nins de dor și chin.

Te-admir sub ploaia grea, măicuță dragă,
Crăpat-a cerul sfînt din ochii tăi,
Iar buzele-ți, cu-o arcuire vagă,
Topesc ghețarii și din ochii mei.

Ah, sfîntă cu chipul din icoane,
Mai infinită decît universul,
Cum aş putea a ta iubire, mamă,
Să o cuprind cu mintea, și cu versul?...

**Crina SNEGUR, cl. a XII-a
Cubolta, Singerei**

GREUTATE NORMALĂ

Valerie VOLONTIR

Cheltuielile privind dreptul de autor în acest număr au fost suportate de către Institutul Cultural Român.

O, MAMĂ, DULCE MAMĂ...

Crina SNEGUR, cl. a XII-a (Cubolta, Singerei). Despre mamă altfel. Aceasta e primul gînd a-părut la citirea poemului *Odă mamei*. Despre mamă fără zorzoane, fără laude gratuite, fără dul-cegării.

Nelea COGÎLNICEAN, cl. a XII-a (Bălți). *Mi-e teamă e un poem de un dramatism/tragism pronunțat. Pare să fi oarecum abrupt în final, dar în întregime e un poem reușit. E de menționat că tema deschisă e una vastă și oferă multiple oportunități de fructificare.*

Irina DIACONU (Ungheni). Debutul e promițător.
Am ales un fragment din *Un drum...*

Marinela LUNGU, 16 ani (Fălești). Textul (fragmentul din romanul *Singură cu mine*) vădește o bună gîndire analitică, capacitatea de a vedea esența lucrurilor și, totodată, de a te distanța de ele în măsură necesară pentru a le descrie „la rece”.

Rosa LUPAN, cl. a IX-a (Colibași, Cahul). Eseuri bine închegate. Atât cel dedicat realității imediate (*Scrisoare pentru părinți*), cât și cel axat pe lucrări literare (*Viață*).

Cătălina COJAN, cl. a V-a (Colibași, Cahul). Scurgerea timpului te pune pe qînduri, și acesta e me-

UN NIMENI

MI-E TEAMĂ

Mi-e teamă că poate mîine o să dispar...
Și albaștri ochi nu-i voi mai vedea în veci,
Mi-e teamă că boala o să mă doboare,
Fără a spune adio se vor închide pleoapele reci
Pe cînd încă nu am înțeles ce înseamnă să trăiești,
Pe cînd sufletul îmi zboară, se înalță, își caută al
său nume!

Mi-e teamă că nu pot trage aer,
Stingîndu-mă fără a lăsa prin viață urme...

ritul principal al eseului. Ar mai fi de lucrat la expresivitatea frazei.

Liliana REcean, cl. a IX-a (Mindic, Drochia).
Din mai multe lucrări trimise la redacție am selectat
Comoara sufletului. E un eseu care vine cu multe
puncte de reper și convinge. Celelalte lucrări, inclu-
siv versurile, suferă de mai multe carențe cum ar fi
lipsa unei consecutivități clare a ideilor promovate,
confuzia subiectelor, stîngăciile de expresie.

Corina DEMENCIUC, cl. a VII-a (Heciu Vechi, Singerei). Discursul apare oarecum sacadat. E nevoie de un lant artistic care ar coagula tezele emise.

Texte demne de atenție, dar care nu ating linia publicabilității, ne-au trimis Tatiana BALAN, cl. a VIII-a (Slobozia, Ștefan-Vodă), Maria CARAMAN, cl. a IX-a (Ursocia, Căușeni), Victoria SAVA, 14 ani (Bardar, Ialoveni), Cristian BOLDURESCU, cl. a II-a (Chișinău), Elena PORUBIN (Holercani, Dubăsari) și Iana EREMIA (Colibasi, Cahul).

Nu numim autorii cu lucrări ocazionale sau modeste, totodată, sfătuindu-i să insiste și să revină.

Vă dorește inspirație și succes

Leo BORDEIANU

MARTIE A VENIT

Mult te-am aşteptat;
Alb ca pura nea,
Roşu ca iubirea.
Tu, primăvara vesteşti,
Iar eu te privesc cu drag –
Esti cel ce sufletul îmi înfloresti.

Arome plutesc în văzduh...

Viorele se aştern pe cîmpii.
E primăvară... pomii înfloresc!
Nori de rîndunele pe cer vuiesc,
Iar se ridică soarele poznaş.
Tînără mă simt, din nou copilaş!

Nelea COGÎLNICEAN, 19 ani
Colegiul Pedagogic *Ion Creangă*, Bălți

HIENA ÎN PUSTIU

PRAF

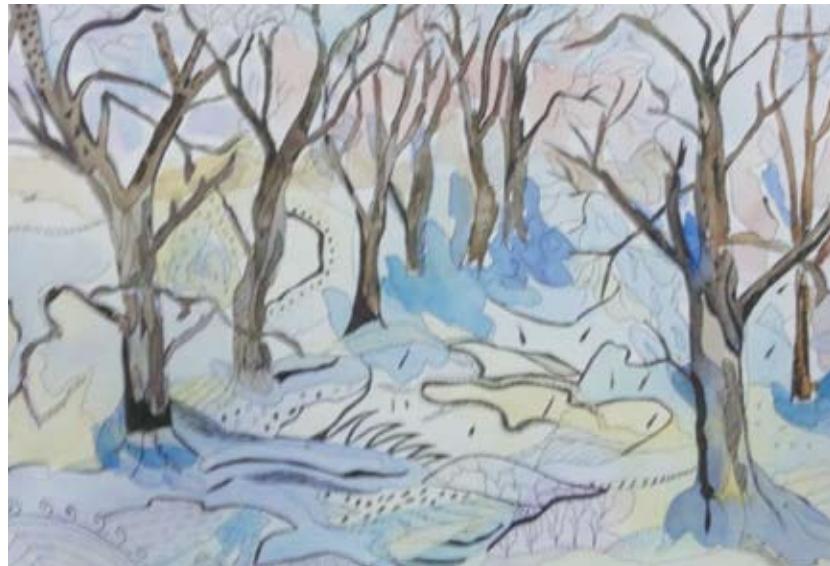
Nu pot respira,
Mă sufoc în căutări.
Carte după carte...
Hârtie îngălbenită de timp,
Flori uscate între pagini.
E atîta praf, lumina moare,
A apus soarele și n-am găsit,
Nu m-am atins de ea,
De adevărata cunoaștere.
Doar ochii mi-am prăfuit
Cu atomi de suflete, de idei.

**Constantin COTOMAN, cl. a XI-a
L. T. N. Iorga, Chișinău**

MI-E DOR DE MAMA

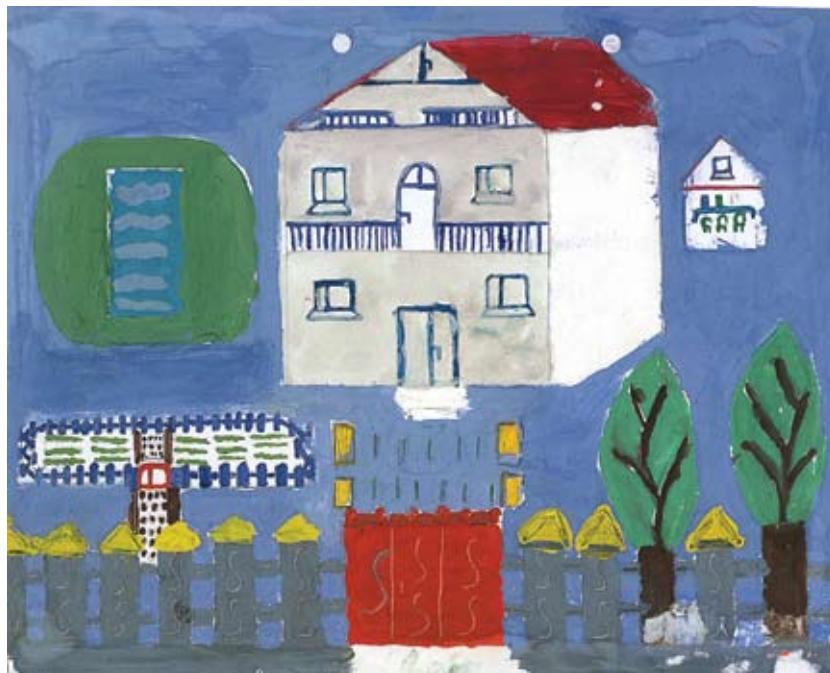
Mi-o amintesc pe mama:
Cu chipul ei blînd,
Cu mîinile ei calde,
Cu sufletul ei generos.
Mi-o amintesc pe mama:
Tînără,
Fără fire albe în părul ei brun.
Mi-o amintesc pe mama
Cum îmi suflă pe rană cînd mă
loveam,
Cum mă petreceea pînă la școală,
Cum mă certă.
Mi-o amintesc pe mama:
Fără cearcâne, riduri,
Fără ochi umflați de oboseală.
Am văzut-o pe mama,
Dar parcă nu-i ea acum.
Refuz să cred că a trecut atît de
mult timp,
Că s-a schimbat.
Totuși, nu mă deranjează
aspectul fizic,
Căci sufletul i-a rămas același.
Mi-e dor de mama.

**Marinela LUPUȘOR, 15 ani
Cobani, Glodeni**

DEZMORTIRE

Mihăela UNGUREANU, cl. a VIII-a
Școala de Arte Plastice N. Moisei, Telenesti

VII

UN DRUM

Un drum
unește destine,
leagă prietenii,
distruge dușmani.
El este umbra
care umblă după tine
fără să-ți dai seama
de prezența ei,
umbra
care te urmează
inconștient
și care te asigură

că totul este bine.
Un drum
păstrează-n taină
mai mult decât poate spune
cuvîntul.
El este atomul
ce leagă uscatul
și apa, și focul
inimii tale.

Irina DIACONU
Ungheni

SINGURĂTATEA

Singurătatea este o stare de tristețe și nesiguranță, este o prăpastie. Odată ce am nimerit în ea, cu greu poți ieși, doar dragostea și atenția celor din jur te pot salva.

Singurătatea este o umbră ce te spionează zi și noapte, atunci când lupți cu răul din interiorul tău, cu întunericul din lumină. Dacă dorești ca viața ta să nu fie un coșmar, înumează singurătatea undeva departe și astfel spiritul tău nu va muri odată cu tine. „Nu e singur cel ce este singur, ci acel ce se simte singur”, spunea Grigore Vieru. Deci e bine să folosești singurătatea, dar să nu fii folosit de ea.

Mihaela BURLAC, cl. a XI-a
Cobani, Glodeni

MAMA

A ei este inima care izbucnește cu mîndrie când îți vede fața. Ai ei sănătatea ochilor care aruncă săgeți în stînga și în dreapta, doar ca să vadă dacă lumea ta e sigură. Ale ei sănătatea brațelor care te îmbrățișează. Ale ei sănătatea mîinilor care te ghidează cum nimenei altcineva nu o face. Al ei piept îți va ține de cald și îți va da putere atunci când sufletul tău va obosi. Ale ei sănătatea lacrimilor de bucurie, văzîndu-te pe tine crescînd sănătos și independent. A ei este vocea care te întîmpină de fiecare dată când ajungi acasă. A ei este dragostea care e de față când ai nevoie de ea mai mult. Si a mea, a mea este întreaga viață care îi mulțumește, pentru că singurul ei scop este să mă vadă fericită.

Am cunoscut această magnifică ființă cu cincisprezece ani în urmă. Cu cît mai mult trec prin viață, încep să-i înțeleag fiecare povăță. Creația care a încununat opera lui Dumnezeu – mama – vede în noi viitorul, și un viitor strălucit este cea mai mare remunerare pentru acest geniu inegalabil.

Sînt fericită. Pentru că ea e mama mea. Zîmbesc pentru că buzele sale mă sărută ca o binecuvîntare în fiecare seară. Sînt fericită, pentru că în timp ce îmi însîr sentimentele pe hîrtie îi aud respirația caldă în spatele meu și bătăile inimii, simt toate emoțiile care îi străfulgeră sufletul. Îmi imaginez lacrimile care i se scurg pe obraz și aş da orice ca să aibă doar lacrimi de bucurie, lacrimi de mîndrie.

Da, mămico, aş da orice și tot puțin mi s-ar părăi în comparație cu ce îmi oferi tu în fiecare zi. Prietenia, dragostea și atenția ta sănătatea pentru care trăiesc astăzi. Nimeni, niciodată nu va ști puterea dragostei pe care îi-o port. Tu ești singura care simte cum sună inima mea. Tot ce sănătatea și nădăjduiesc și fi se datorează tiei și dorinței tale de a mă vedea împlinită.

Tamara BIVOL, 15 ani
Bardar, Ialoveni

BABA DOCHIA

Ion-Vlad COZLOV, 9 ani
Școala de Arte Plastice, Coșernița, Dubăsari

SCRISOARE MAMEI

Scumpă mea mamă,
Mai întîi de toate, doresc să știi că te iubesc mult, te iubesc cîte-n lună și în stele. Tu ești ploaia care calmează și împrospătează bolta după o lungă secată. Ești soarele care pătrunde cu ostașii săi de încredere în fiecare suflet, fie el sumbru și ostil, sau optimist și eficient, scoțînd la iveală doar bunătatea și iubirea.

De fiecare dată când îți privesc perfecțiunea chipului, deducțiile și logica ta eminentă, mă întreb cum ar putea cineva să fie perfect? Ochii tăi sunt plini de amintiri, de speranță. Obrajii tăi, care au suferit atîtea ierni, nu au fost pătăți niciodată și vor rămîne curați și imaculați. Ai mîinile calde și pline de magie, de aceea când îmi iei mîinile într-ale tale, simt o greutate imensă risipindu-se de pe inimă.

Ai un mod elocvent și sincer de a convinge și de a cîștiga încrederea în alții. Ai un mod unic în lume de a învinge obstacolele și de a cîștiga luptele vieții. Ai o modalitate originală de a destinde atmosfera, oricît de posomorită și pustie ar fi. Ai un mod fantastic de a vorbi doar cu ajutorul ochilor tăi magnifici. Ești mărinimoasă. Ești vrednică ca o furnicuță mereu neobosită.

Dacă aş putea alege din toate figurile de stil, aş spune că tu ești un epitet, nu o comparație, aşa că mîndrește-te cu frumusețea ta. Dacă aş putea alege o melodie care te definește, aş alege toate notele, începînd cu C dur (do major) din sub contraoctavă și terminînd cu C dur din octava a cincea, incluzînd și diezurile, și bemolurile, și pauzele, și măsurile.

Mihaela TONU, cl. a VIII-a
Bardar, Ialoveni

SCURGEREA TIMPULUI

Timpul curge repede, omul nici măcar nu își dă seama că timpul trece mai repede ca vîntul. O singură secundă... o singură clipă ai întîrziat și ai pierdut trenul... Toate lucrurile, toate persoanele dragi se duc ca niște clipe.

Timpul curge ireversibil. În majoritatea cazurilor aşa se întâmplă și cu cea mai dragă persoană – mama – cînd sătem mici, o iubim nespus, dar apoi, uităm să-i arătăm constant respectul și dragostea noastră. Acest lucru este trist, și, din păcate, abia după ce o pierdem ne dăm seama cît de mult valorează pentru noi și cît de mult am greșit. După o vreme, cînd rămînem singuri, ne pare rău de timpul pierdut...

Cele mai frumoase clipe din viața fiecărui om sunt momentele petrecute cu familia, pentru că atunci simțim cea mai mare dragoste de care au oamenii nevoie – dragostea maternă. și într-un moment dat, rămînem singuri... Toți trebuie să prețuim timpul, chiar și o singură clipă, pentru că nu se mai întoarce.

Cătălina COJAN, cl. a V-a
Colibași, Cahul

REGINA MEA

*Chipul tău, mamă,
Ca o mie
De privighetori rănite.*

Gr. VIERU

Mama... spunînd acest cuvînt îmi vin în minte o mie de gînduri pe minut, inima îmi bate mai tare, pulsul accelerează, iar sufletul-mi este împăcat.

Mama mea nu este un om perfect, cum nu sunt nici alții, și sunt sigură că nu vor fi, dar este o întruchipare a tuturor calităților pozitive pe care poate să le posede o femeie. Chipul ei, deși cam trist din cauza nevoilor și a surgerii ireversibile a timpului, care lasă urme, este un balsam tămăduitor pentru mine.

Nu este genul de femeie care începe să rîde fără motiv, face zgromot sau vorbește cuvinte vulgare. Între frumusețea ei interioară și exterioară este o simetrie perfectă. Mă bucură faptul că în spatele aspectului ei fizic plăcut se ascund calități și o inteligență de lăudat. Cu mama nu mă plăcăesc niciodată, cu ea pot vorbi pe orice temă, de la politică la iubire, de la geografie la prietenia adevărată.

Sînt mîndră că viața mea o înfrumusețează aşa un omuleț frumos și minunat, că am fost educată de o regină.

Nicoleta NANI, 15 ani
Ulmu, Ialoveni

TU EȘTI SOARELE MEU

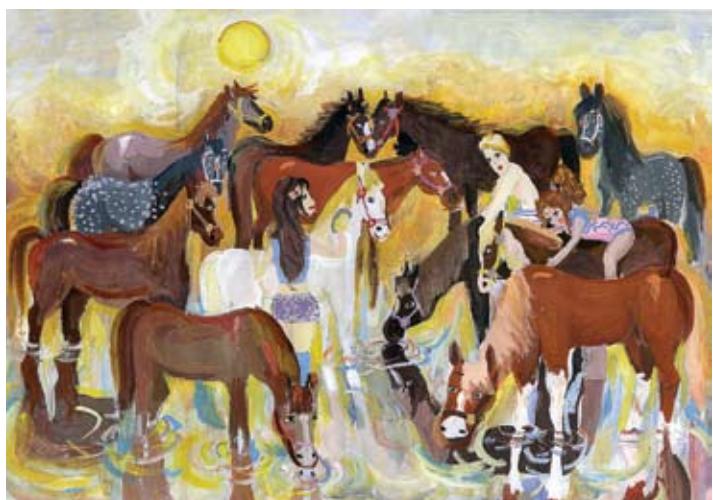
Dragă mamă, nu sunt un copil ideal. Poate uneori nu îți ascult cuvîntul, dar întotdeauna văd în ochii tăi înțelegere și aceasta e destul pentru ca să tind spre perfecțiune.

Oamenii zic că e mai ușor să-ți exprimi sentimentele atunci cînd le scrii pe foaie. Să fi sătuit că de tare greșesc! E mai ușor să-i spui mamei ceea ce simți privind în ochii ei. Noi spunem „Te iubesc, mamă!” doar cînd sătem mici. Dar de ce nu rostim aceste cuvinte în fiecare zi? Zace oare o sfială în noi?

Inima mamei este un imens izvor de răbdare, dragoste și credință. Orice frunză își are copacul ei, orice floare dorește să fie încălzită de soare, orice copil dorește să fie iubit de o mamă. Cînd întreb copiii mici: „Ce înseamnă pentru tine mama?”, ei răspund cu mîndrie: „Soare”. Eu tind să fiu că mama, de parcă aş fi floarea-soarelui ce-și ridică față spre razele calde ale soarelui. Ești adolescentă în suflet. Înțelegi gîndurile mele. Prietenii se miră cînd eu le povestesc despre noptile noastre în compania unui film interesant. Eu ascult piesele adolescentei tale, iar tu ascultă adolescentă mea. Acest fapt mă îndeamnă să gîndesc că mama mea este deosebită.

Tu miroși și pîine coaptă și liniște. Lîngă tine eu îmi găsesc copilăria. Au existat momente grele. Momente cînd eu nu vedeam ieșire, dar tu le găseai. Toate grijile copilăriei au fost pe umerii tăi fini și, totodată, puternici. Pentru copil mama este o privighetoare, care străbate cu aripile sale cerul înorient și aduce în viața lui numai soare și felicire. Nu cred că există în întreaga lume un loc mai sigur decît lîngă mama. Tu ești creațura splendidă a lui Dumnezeu. Ești îngerul care merge pe pămînt și pe care eu îl numesc mamă.

Elena MUREA, cl. a XI-a
Cuhureștii de Jos, Florești

ADĂPARE

Anastasia PETRUȘCO, 12 ani
Școala de Arte Plastice, Ungheni

CÎŞTIGĂ CU NOI

Dragi cititori, desigur, sunteți curioși să aflați cine sunt câștigătorii concursului-loterie lansat în numărul 10, 2015. Abonații la revista NOI pentru anul 2016 au fost invitați să trimită pe adresa noastră copiile cotoarelor de abonament, iar pe versoii lor să răspundă la două întrebări. Înainte de a prezenta rezultatele, publicăm răspunsurile corecte la întrebările în cauză:

1. Rubrica *fii sănătos!* este susținută de Valeria Prodan.

2. Dialogul cu Nicolae Dabija de la rubrica *nimic altceva* a fost găzduit în numărul 4, 2015 al revistei noastre.

Eugenia ROŞCA, 16 ani, Orhei – Un e-book (carte electronică);

Natalia BURDUJA, 15 ani, Ștefan-Vodă – *Encyclopedie familiei tale. Lumea în date și fapte* (Editura Prut Internațional);

Crina MORARI, 13 ani, Cahul – *Republica Moldova – Patrimonial* (Editura Princeps);

Emilia CIOCANU, Costuleni, Ungheni – Unul dintre volumele *Lumea vegetală a Moldovei* (Editura Știință);

Aliona CAZACU, cl. a VIII-a, Hagimus, Căușeni – Unul dintre volumele *Lumea animală a Moldovei* (Editura Știință);

Mihaela DODI, Susleni, Orhei – Ion Dediu, *Encyclopedie ecologică* (Editura Știință);

Cristina CREȚU, 14 ani, Bălți – Gheorghe Duca, *Dictionar poliglot de chimie ecologică* (Academia de Științe a Republicii Moldova);

Tamara BIVOL, 15 ani, Bardar, Ialoveni – *Cartea roșie a Republicii Moldova* (Editura Știință);

Olga BOLŞENCO, Cobani, Glodeni; Alina PLESCO, Orhei – *Albumul de familie al parteneriatului estic* (două premii) (Uniunea Artiștilor Fotografi din Republica Moldova);

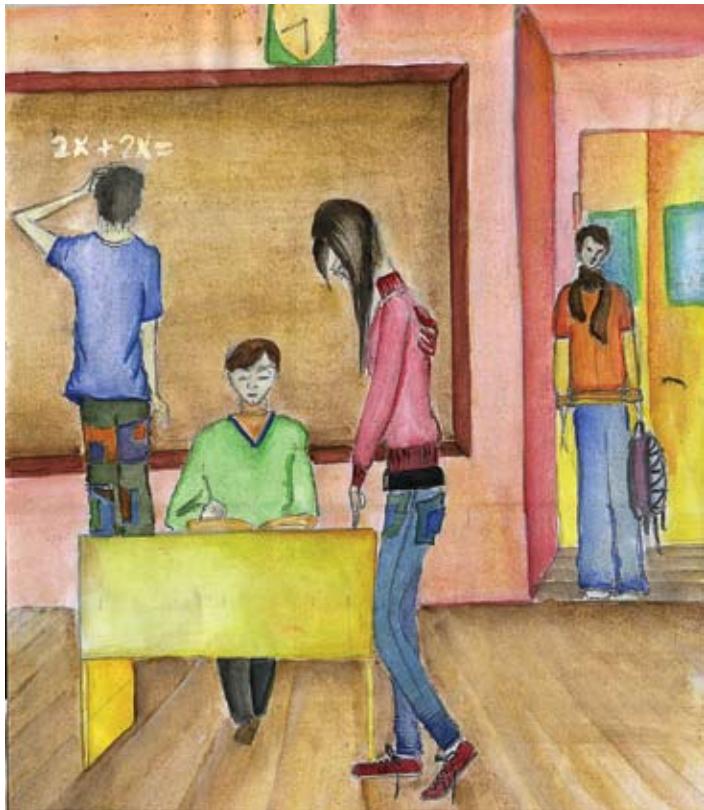
Vasile CIOBANU, 13 ani, Fălești – O minge de fotbal (Federatia Moldovenească de Fotbal).

Felicitări!

Învingătorii sunt invitați la sediul redacției pentru a-și ridica premiile.

Premiile au fost oferite de revista NOI, Academia de Științe a Republicii Moldova, Editura Prut, Uniunea Artiștilor Fotografi din Republica Moldova și de Federatia Moldovenească de Fotbal.

Tuturor câștigătorilor Agentia Națională de Presă MOLDPRES le-a oferit *Calendarul ilustrat 2016*.

MUSTRARE

Valentina DOGA, cl. a X-a
L. T. A. Pușkin, Căușeni

UNIVERS DE MÎNGÎIERE

Mama este începutul tuturor începuturilor. Această făptură plină de dragoste și lumină ne dă viață, ne ocrotește, ne îngrijește, ne educă, ne dăruiește alinare prin fiecare șoaptă și atingere. Mamele sunt sfinte, căci ele își dedică toată viața lor copiilor. Pentru ele nimic nu este mai dureros decât lacrimile pruncilor. Devin pentru copiii lor medici, psihologi, profesori,... și totuși nu există nici o profesie sau meserie mai complicată decât cea de mamă. Făptura mamei mîngîie, vocea ei bucură, iar mina ei vindecă.

Mama mea e madona sufletului meu. E viața mea, e speranță, alinare și fericire. Ei îi datorez educația, succesele și tot ce am mai bun. Privirea ei e cea mai dulce, vocea ei e tămăduitoare, iar vorbele ei sunt cele mai înțelepte. Ea e un înger, o ființă foarte sensibilă, dar în același timp e capabilă să treacă peste o lume întreagă și să înfrunte orice pentru copilul său.

Prețuiți-vă mamele acum, arătați-le cât de mult le iubiți. Căci ele pot înlocui pe oricine, însă nimeni nu poate să le înlocuiască pe ele.

Ruslana CABURGAN, 14 ani
Cioburciu, Ștefan-Vodă

O SCRISOARE CE NU VA MAI FI CITITĂ

Jn viață săt oameni norocoși care mereu au alături persoane ce săt gata să le dea o mînă de ajutor atunci cînd întîlnesc greutăți, însă există alții, mai puțin norocoși, care săt lipsiți de așa bogătie. Iar dacă avem alături de noi asemenea persoane, nu întotdeauna le prețuim, uităm să le spunem un simplu: *Mulțumesc* sau un sincer *Te iubesc*. Cu părere de rău, înțelegem asta doar atunci cînd îi pierdem, atunci cînd deja nu mai putem întoarce timpul înapoi.

Eu cred că fac parte dintre cei norocoși, deoarece am un tată care are grija de mine, care muncește din greu, uitînd de confort, de durerile și necesitățile sale, am și o mamă care mereu mă susține, mă sfătuiește și îmi acordă sprijin. Săt norocoasă și în privința bunicilor. Am două bunici excelente, de la care iau cele mai bune lucruri. Cu părere de rău, ambii bunici ai mei acum săt de parte. Ei au părăsit această lume dură și sper că acum săt într-o altă lume mai bună, de unde mă veghează. Regret că nu pot să le

spun cît îi iubesc, cît îi prețuiesc și cît de mult aș vrea acum să-i văd. Aș vrea să le dedic o scrizoare. Si chiar dacă nu o vor putea citi, sper din tot sufletul să-i fac pe alți copii să le spună încă o dată, cît încă nu e tîrziu, cît de mult îi iubesc ei pe bunicii și părinții lor.

Dragul meu bunic,
Acum de puțin timp ai plecat într-o lume mai bună, acolo unde nu există probleme, lacrimi și dureri. Ai plecat fără să ne luăm rămas-bun, fără să te văd pentru ultima dată zîmbind. Dar sper din tot sufletul că mă veghezi de acolo, de sus. Știu că nu am fost prea apropiat, locuind în două localități diferite, ne vedeam rar, prea rar, și acum regret acest fapt. Regret că nu ti-am spus vreodată că te iubesc. Îmi amintesc fiecare clipă din vacanțele pe care le petrecem la tine, și conștientizez doar acum că erau cele mai frumoase vacanțe. Revăd în minte, de sute de ori, fiecare moment petrecut lîngă tine. Si chiar dacă adesea mă certai, acum nu mă mai supăr, căci făceai asta pentru a nu-mi permite să fac greșeli.

Bunicule, ai fost cel mai bun! Îmi este dor.

Să te odihnească Domnul!

Cu mult drag pentru cel mai scump bunic, care, cu părere de rău, nu mai e cu mine...

Ruslana CABURGAN,

14 ani

Cioburciu,
Stefan-Vodă

FIECARE CU-ALE SALE

Lilia SCHIOPU, 16 ani
L. T. A. Mateevici, Căinari, Căușeni

NOI, martie 2016

Tin să vă mulțumesc că în continuare ne săntări prietenii fi deli ai adolescentilor de pretutindeni. Vă mulțumim pentru dăruire, simțul frumosului și înțelepciunea de care dați doavă zilnic, inclusiv rubrici atât de interesante.

Vă mulțumesc pentru acordarea prețiosului premiu și deosebitele cărti și, nu în ultimul rînd, pentru că mi-ați oferit posibilitatea de a merge la tabăra din România.

Fie ca altruismul vostru să fie răsplătit din plin. Dumnezeu să vă binecuvînteze.

Veronica ROȘCA, cl. a X-a
Colibași, Cahul

NE PLACE LIMBA ROMÂNĂ

Pentru că ne place limba română și este întotdeauna o desfăștare pentru suflet și spirit, un tărîm magic în care te poți pierde ca Alice în țara minunilor, în fiecare an în liceul nostru, se desfășoară *Săptămîna Limbii Române*. De fiecare dată, aştept acest eveniment cu sufletul la gură, el fiind oportunitatea ideală pentru a te expune și a te dezvolta intelectual și spiritual. M-a copleșit marea de activități în care pur și simplu mă pierdeam, fascinată, încercînd să particip la fiecare; dar și marea de elevi dormici să cunoască, să vadă, să atingă frumosul, să săvureze cuvîntul scris, împreună cu profesoră de limba română. Fiecare zi a săptămînii a fost o nouă tentație, o nouă încercare pentru elevii erudiți din liceu.

A avut loc și concursul tinerilor poeti, la care, odată cu versurile proprii, elevii își dăruia și cîte o bucătică din suflet.

Nicoleta RUSU, cl. a XI-a
Liceul cu profil sportiv Lipoveni
Cimișlia

NOI ÎN NATURĂ

CHESTIONAR

1. În școală ta se organizează excursii? Cît de des ieșîți în sînul naturii?

2. Alcătuiești ierbare care să constituie material pentru studiile de botanică?

3. Ce animale sălbaticice ai prin preajma localității tale?

4. Ai auzit de la părintii sau bunicii tăi și despre alte animale care au dispărut între timp din acea zonă?

5. Îți este frică de vreun animal sălbatic? De ce?

6. Prin părțile tale s-a întîmplat că vreun animal sălbatic să prinduiască vreun rău?

7. Cum crezi, gîndacul de bucătărie și șoarecele de casă sănt animale sălbaticice sau domestice?

8. Cunoști cîte cișmele sănt în localitatea ta?

9. Prin preajma localității tale curge vreun rîu sau pîrîu? În ce stare se află acesta?

10. În satul vostru sănt cuiburi de barză?

11. La streașina casei voastre păsările își fac cuib?

12. Ai sădit acasă vreo parcelă cu flori, vreun copac?

13. Cunoști vreo instituție din Republica Moldova care are grija de protecția stratului de ozon?

TINEREȚE FĂRĂ BĂTRÎNEȚE

*G*enerații de cititori se perindă în paginile revistei NOI. Cresc de la un an la altul. Iar odată cu voi, dragi cititori, am crescut și noi, ajungînd cea mai longevivă revistă din republică. S-au copt și valorile pe care le promovăm din pagină în pagină. Impreună învățăm să fim mai buni, să fim inteligenți, bine crescuți, să avem verticalitate și, nu în ultimul rînd, să rămînem copii, adică, sinceri, pozitivi, certăreți pe alocuri și... plini de visuri.

Răspunsurile cititorilor noștri la chestionarul din nr. 12, 2015, *Noi înde noi* vin să confirme relația de prietenie pe care am stabilit-o în timp. Vă mulțumim și ne dorim să fiți pe aceeași lungime de undă a inspirației, a lecturilor și a succeselor înregistrate.

2. Nu-mi scapă din vedere nici o rubrică, dar mă concentrez mai ales asupra concursurilor, căci sunt foarte interesante.

4. Am citit revista în fiecare lună la bibliotecă, pînă cînd m-a cucerit și m-am abonat la ea. Abia o aştepț!

8. Un abonament la această publicație este un dar frumos pentru oricine.

**Emilia CIOCANU, cl. a VII-a
Costuleni, Ungheni**

5. Spre deosebire de alte publicații, materialele din paginile revistei NOI sunt selectate cu mare grijă, mîzîndu-se pe valoare, pe calitatea lor. Ar fi minunat dacă revista și-ar mări volumul, cel puțin de două ori.

**Alina CREȚU, 15 ani
Bălți**

5. În general, revista e bine structurată și cuprinde diverse teme. Mi-ăș dori totuși mai multă culoare: nuanțe îndrăznețe în contrast cu cele pastelate.

6. Din păcate, mi se întîmplă să aştept revista cu sufletul la gură, iar ea, din viața postei, să vină cu întîrziere. Acest lucru mă afectează, deoarece nu reușesc să trimît răspunsurile la concursuri fără a depăși limita de timp stabilită.

11. 85 de ani este o vîrstă venerabilă pentru o publicație pentru copii și adolescenti. Realizez că au lucrat multe generații de oameni exceptionali împreună cu cititorii fideli, care au avut grijă ca revista să ajungă în mîinile noastre. Nu mă îndoiesc că revista NOI va ajunge și la vîrstă de un secol.

**Tatiana BALAN
Slobozia, Ștefan-Vodă**

3. Pentru mine este imposibil să nu o citeșc integral, fiindcă această revistă e ca o carte.

5. Pe lîngă toate celealte concursuri exceptionale, cred că și-ar găsi loc și un concurs de matematică.

7. Bineînțeles că revista NOI ne ajută să facem față unor probleme, îndemnîndu-ne să ne trăim viața gîndind frumos.

11. Revista NOI este *Tinerețe fără bătrînețe* și viață fără de moarte.

**Maria BABCENCO, 14 ani
Cuhureștii de Jos, Florești**

5. Am observat că angajații de la NOI se deplasează poate cel mai des și în provincie, venind cu materiale originale de acolo. Acest lucru ne bucură și pe noi, cei de la oraș.

**Andrei RUSU, 16 ani
Chișinău**

9. Particip la unele concursuri din paginile revistei. Între timp poate vor veni și premiile mult așteptate.

10. La orele de dirigienție utilizăm drept suport revista NOI. De exemplu, răspundem la chestionar.

**Mihaela NECRUȚU, 14 ani
Cuhureștii de Jos, Florești**

1. Această frumoasă revistă a ajuns la mine datorită bunicii mele, profesoară de limba română. M-a îndemnat să o citesc, zicîndu-mi că astfel voi crește frumos. O citeșc cu mare grijă, ținînd cont de sfatul ei. De scris însă, nu scriu. Timiditatea mă oprește. Astăzi însă, am vrut să știu că sunt cu ochiul pe voi.

5. Îndemn echipa redațională să abordeze mai des subiecte care sunt ocolite atât la școală, cât și acasă, în familie.

**Gabriela CECAN, 15 ani
Strășeni**

8. M-am gîndit să-i fac cadou bunicii mele un abonament la revista NOI. E mîndră de mine și îmi citește publicațiile cu lacrimi în ochi.

9. Am primit din partea revistei mai multe colete de carte, printre care și locul 2 la concursul *Veni, vedi, vici*, iar de două ori am avut ocazia să merg la mare.

10. Mereu am în ghiozdan cîte o revistă pe care o folosesc la ore cînd întrezăresc vreo legătură între tema studiată și o anumită rubrică.

11. Dacă nu era NOI, nu mi-ăș fi descoperit talentul de a scrie. Este cea mai iubită revistă pentru copii și adolescenti, iar dovedă este că a rezistat în timp indiferent de obstacole.

**Marinelă LUPUȘOR, 15 ani
Cobani, Glodeni**

Paula ERIZANU

S-a născut în anul 1992, la Chișinău. Studiază la City University, Londra, după ce a urmat, între 2009 și 2011, cursurile King William's College din Isle of Man.

Volume: Aceasta e prima mea revoluție. Furați-mi-o (2010), un jurnal al evenimentelor de la Chișinău, din aprilie 2009 („revoluția tinerilor”); Ai grija de tine (2015), poezie.

ai grija de tine.

mulțumindu-i lui Lawrence Krauss

— sometimes a potato is just a potato,
— uneori un cartof e doar un cartof,
un cartof,
sau fragmente din aceeași stea,
atomi din explozii, ca
în mîna ta dreaptă,
ca în mîna mea stîngă,
în zeama bunicii,
în bigmac,
ca rochia cu zîne purtată de la 5 la 11 ani,
ca iPhoneul la care mă holbez toată ziua,
ca pădurile, betonul, ca aspirina.

ca bețișorul
/copilul care scobește cu un bețișor în pămînt,
concentrat,
ca tata,
ca sacul
de fin cu care alerga bunica lui în spate, la 80 de ani,
ultima țărancă din urss care n-a dat la colhoz,
el abia o ajungea din urmă, venit în vacanță.
mă învăța popa-prostul cînd desenam cișni
zburători.
ca scaunul cu rotile
ca doamna subțire, cu păr scurt, alb și riduri
frumoase chiuind prin mijlocul Londrei, prin
mijlocul străzii, între mașini, alergînd la goană
pe scaunul cu rotile, cu 2 bastoane

ca și chelia ca o aură a domnului cu păr lung
(unde îl mai are), alb, îmbrăcat subțire,
căruia îi zîmbești, îți surîde, mergeti alături,
tăceți trei minute unul lîngă altul,
o luăti pe căi diferite,
întoarceți capul și vă fluturați din mînă –
pa, ai grija de tine,
tăceți fiecare,
(în trafalgar square un monument din bronz cu un

copil pe calul lui de lemn cînd
atîtea monumente pentru victorii și comemorări și
războaie și regi acesta e un monument pentru
creșterea noastră
zilnică)

un bărbat din sydney a demisionat și acum
salvează
sinucigașii de pe clădirea de vizavi,
invitîndu-i la un ceai
cîte unul,

prietenii se amestecă în cîntece indie, în anii '60, în
tăcerea sau

bunătatea lor pentru oameni, aproape iubiții
se încurcă
cu aceeași uitare de sine, de tine, cu lenea,
deschiderea,
gura, înălțimea sau ochii lor mari de cer
complicat

în mîna mea dreaptă, în mîna ta stîngă, aceiași
atomi,
mama visa la momentul fermecat cînd voi fi
suficient
de înaltă să se poată plimba de mînă cu mine pe
stradă,

ca părinții care nu puteau înțelege de ce s-ar
certa oamenii care au

casă, îmi caut gazdă, săntem cîte 30 de oameni
să vedem același
apartament, se decide chiria
într-o oră, o licitație pentru studenți,

barba de călugăr rus
a tipului, vagabondului care vinde the issue,
îi zice fiecăruia trecător bună ziua, doamnă,
cu zîmbet de mășkin, la același colț,
a domnului vagabond, cu ochelari pătrați,

Violeta ZABULICĂ

mari, cu sticla cafenie, care cîntă pădure,
verde pădure, cu voce mare, joasă,
și cu accent rusesc vechi, cutreierînd
noi colțuri, noi pătrate chișinăuiene,
cu noua sa doamnă
(încă sănătățile sunt împreună)

/cînd eram obsedată de tine, eram obsedată de mine, mă uit doar în zîmbetele trecătorilor, în minte cînd îmi zice șoferul de microbuz o zi bună, librарьl îmi spune că el e pur și simplu un om care acum
se întîmplă să
lucreze
într-o librărie/

fragmente din aceeași stea, atomi din explozii,
aceeași
ca-n barba lui menocchio, morarul italian din secolul 16,
care credea că lumea era la început o masă, ca o brînză, și din ea au apărut îngerii, ca niște viermi, și viermele cel mai mare era dumnezeu,
barba lui menocchio,
din aceeași stea,

cu fruntea inchizitorului său,

ne sărutăm mîinile în semn de prietenie, de iubire, în engleză poți iubi și brînza, nu doar oamenii, (ea apucă fiecare bucătă de brînză ca pe anaforă,)

în tibetană emoțiile și gîndurile sănătățile sunt același cuvînt.

(ai învățat să ii iubești pe ceilalți, acum învăță să te iubești și pe tine.

lumea e mare și grea, tata, mintea e mică, adolescența cu întrebările ei vine și pleacă, revine și pleacă, raiul e în flux și reflux, e o clipă, vînturile bat și valurile acoperă totul, uit răspunsurile, apoi îmi zice alex, duhovnicul meu –

ai învățat să ii iubești pe ceilalți,
acum învăță să te iubești și pe tine,

apoi îmi spune și ea că
e ok să cazi de pe cal,
ridică-te,

înainte de somnurile fiecăreia,
îmbrățișate-ntr-o singură statuie)

*

sănătățile sunt bine, sănătățile sunt ok, scrie cicatricea ta,
zefirul se face crivăț,

ce spune alex, duhovnicul meu?
– pe mine mă ajută să dorm,

*

dimineața, cînd lumina e cea mai frumoasă, pe diagonală, în suvoi, observ o bătrînă mignonă cu părul alb pieptănat elegant într-un coc mic, cu pantofiori lucioși și cu pas repejor intrînd în conversație cu tînărul cu păr încîlcit în dreadlocks cărînd lemne, întrebîndu-l ce a zis într-o doară cînd credea că nimeni nu-l aude, schimbă o replică, două, ea ii zîmbește continuîndu-și drumul pe trotuar, înainte, el continuă să care lemne pentru că să poată călători în cîteva luni pentru cîteva luni, căutîndu-se

*

tot ce pot e să fiu o parte din lume)

PE POST DE ȚAP ISPĂȘITOR

Cu toții greșim... Nu cred să existe ființă omenească care să poată spune cu mină pe înimă că nu a greșit niciodată în viața sa. Să greșești e omenește, să fii pedepsit pentru greșeala se cuvine, dar să fii pedepsit pentru greșeala altuia e dureros. Fiecare dintre noi ar trebui să se gîndească la consecințele acțiunilor înainte de a le comite. Elevii clasei a VII-a de la Liceul Teoretic Ion Creangă din Coșnița, Dubăsari, ne-au mărturisit ce fac ei cînd sunt pedepsiți pentru greșeala altuia.

Nicoleta CERLAT: Deseori, mama mă ceartă pentru vreo greșeală a surorii mele mai mici și inventeză pedepse noi pentru mine. Astfel, de multe ori trebuie să fac ordine în grădină. Eu mă supăr, căci nu sănătină și încerc să-i explic mamei cum a fost cu adevarat.

Dana TURCULEȚ: Le spun sincer părintilor sau celor care mă ceartă că nu sănătină.

Danu MORARU: Dacă e un copil mic, eu o să iau greșeala asupra mea, dar o să-i explic că nu e

bine să facă aşa. Dar dacă prietenul meu ar proceda în acest fel, nu aş mai vorbi cu el niciodată.

Victoria GROSUL: Mi s-a întîmplat un asemenea caz și eram foarte tristă, deoarece nu m-am aşteptat că prietena mea va proceda astfel. Atunci am tăcut, dar în schimb am aflat ce fel de prietenă este. Am întrebăt-o de ce a făcut aşa, dar ea nu mi-a răspuns. A tăcut mai mult timp și am iertat-o.

Nicoleta BOLGARI: Eu nu o să mă supăr dacă o să fiu pedepsită pentru greșeala prietenei mele,

pentru că ea este cea mai apropiată persoană.

Vlad GOLTÎNSCHI: Cînd voi fi pedepsit pentru greșeala colegului, voi apleca capul și voi asculta cearta. Iar cînd voi face eu o faptă rea, îmi voi scoate pîrleala.

Daniela MAMULAT: Eu voi clarifica lucrurile cu persoana care a procedat aşa, și voi zice să spună adevărul și să-și ceară iertare.

Pentru NOI – Maria POZIUMSCAI
Coșnița, Dubăsari

(RE)TRĂIRI ISTORICE

Jstoria este o poveste interminabilă a fiecărui popor. Paginile ei se scriu în timp, se trăiesc intens și se simt diferit. Fiecare, probabil, a avut măcar o dată în viață dorința de a evada în trecut pentru a vedea ce și cum s-a desfășurat, ce oameni au trăit, ce evenimente au avut loc. La care dintre acestea ar vrea să fie martori, ne spun elevii clasei a X-a „B” de la Liceul Teoretic Alexei Mateevici, Pîrlița, Ungheni.

Vitalie STROIU: Aș vrea să participe la primul zbor pe Lună. Să fiu eu declarat primul om care a văzut Pămîntul de la înălțime și a făcut primii pași pe Lună.

Victor IRIMICA: Toți am fost afectați de explozia reactorului de la Ciornobil. Aș vrea să mă transpun în acea perioadă pentru a încerca să împiedic explozia lui.

Anastasia BOBOC: Evenimentele din perioada celui de-al Doilea Război Mondial trezesc în mine dorința de a le mai trăi o dată, doar pentru a schimba modul de gîndire al oamenilor.

Vasile TCACI: Îmi doresc să fiu prezent la discursul lui Martin

Luther King, *Am un vis*, pentru a putea demonstra astăzi marilor puteri că suntem egali. Astfel, poate va înceta discriminarea rasială.

Cristina LUPU: Tratatul Primăvara de la Praga este evenimentul care mă interesează cel mai mult. Aș vrea să simt pe pielea mea astăzi ce înseamnă libertate politică. Mă gîndesc că țara noastră are nevoie de aşa ceva.

Adelina DEDIU: Aș dori să se repete descoperirea Americii și să am posibilitatea de a fi martor la aceasta.

Maria GAFIIUC: Mi-ar plăcea să trăiesc momentele culturale din timpul cînd jazzul era în vogă.

Această muzică răspindește multă energie.

Iana IANCIUC: Aș vrea să revăd Jocurile Olimpice de vară din 1986 de la Atena. Dacă aş fi practicat un anumit tip de sport, aş fi făcut ceva de senzație.

Ana-Maria VETRICI: Mi-ar plăcea să fiu prezentă la deportările staliniste, dar să le văd de undeva din umbră. Sunt uimită de chinul prin care au trecut deportații, de modul în care își cîști gau existența, de felul cum luptau pentru viață.

Pentru NOI – Olesea COSOI
Pîrlița, Ungheni

BINELE CARE ÎNVINDE

Cu toții știm că în textul epic personajele sunt purtătoare de semnificații ale mesajului transmis prin discurs. Ele sunt roțițele care pun în mișcare întregul mecanism al universului ficțional. În basm, personajele sunt purtătoare ale unor valori simbolice: binele și răul, în diversele lor ipostaze. Am întrebat un grup de elevi de la Liceul Teoretic Seliște, Nisporeni, ce personaje de basm și-ar dori să fie și de ce.

Grigore CIORTAN, 12 ani: Dacă aș alege un personaj de basm preferat, acesta ar fi Făt-Frumos. Este puternic, curajos și foarte frumos.

Loredana LUNCAȘU, 13 ani: O prefer pe fata moșneagului din povestea *Fata babei și fata moșneagului*. Încerc și eu de fiecare dată să ajut oamenii, să fiu bună.

Marinela FONARU, 12 ani: Eu aș vrea să fiu Corbița. Este un personaj de la care poți lua exemplu, este frumoasă, gingășă, springenă ca o căprioară. Pe lîngă aceste calități fizice, ea are și calități morale, cum ar fi bunătatea și curajul.

Mihaela MARDARI, 13 ani: Desigur că aș alege-o pe Albăca-Zăpada. De ce? Foarte simplu, ea este o fată gingășă, sinceră, cinstită și modestă. Este înzestrată cu o frumusețe rară.

Victoria MANOILĂ, 13 ani: Cenușăreasa este personajul care mă fascinează, cu toate că sunt deja în clasa a VIII-a. De la ea am foarte multe de învățat, e harnică, blajină și cu o inimă mare.

Cristian PLOP, 13 ani: M-a impresionat foarte mult personajul Soldățelul de plumb. Înfățișarea sa este deosebită, și aceasta din cauză că are un picior beteag, dar, cu toate acestea, pare chiar

mai chipă decât toți ceilalți.

Ion ADAM, 13 ani: Vreau să fiu la fel de curajos și puternic ca și Prislea cel Voinic din basmul *Prislea cel Voinic și merele de aur*.

Mihaela LUCHIAN, 13 ani: Răpunzel este personajul meu preferat. Pe lîngă faptul că are un păr lung și este foarte frumoasă, mai este și curajoasă.

Aliona CHITOROAGĂ, 13 ani: Chiar dacă sunt în clasa a VII-a, de multe ori recitesc basmul *Frumoasa adormită*. Exemplul ei ne demonstrează că binele învinge de fiecare dată răul.

**Pentru NOI – Olga BALAN
Seliște, Nisporeni**

numai pentru noi

NOI NOI NOI
NOI NOI NOI NOI
NOI NOI NOI

Dragi cititori, numiți logourile care sunt prezentate în imaginile alăturate. Primilor trei care ne vor trimite răspunsul corect redacția le va oferi *Albumul de familie al parteneriatului estic*. Donator: Uniunea Artiștilor Fotografi din Republica Moldova. Cîștiștorii vor fi desemnați în nr. 6, 2016.

Am primit mai multe scrisori cu răspunsul corect la concursul din nr. 12, 2015, dar primii trei au fost Vitalie CELAC, cl. a VII-a, Sîngeră, Chișinău; Mihaela DODI, Susleni, Orhei; Crina MORARI, 13 ani, Cahul.

Premiul – cartea *COLECȚIA ICOANE BASARABENE și Calendarul ilustrat 2016* – vă așteaptă la redacție.

Donatori: Muzeul Național de Artă a Moldovei, Agenția Națională de Presă MOLDPRES.

Răspunsul corect este următorul: *Mănăstirea Hîrbovăț, Mănăstirea Putna, Mănăstirea Rudi, Mănăstirea Tigănești, Mănăstirea Sucevița, Mănăstirea Voronet*.

Rubrică susținută de Elena VOROTNEAC, profesor de limba și literatura română

VENI, VIDI, VICI

ETAPA a VI-a

I. Scrie abrevierile următoarelor cuvinte: *Domnișoară, Doamna, Doamnei, Dumneavoastră, Dumnealui, Dumneelor, Domnilor, paginile, pagină, publicat, aliniat, bulevard, circa, cu semnătura sa, literatură, televizor, înainte de Hristos, salvați sufletele noastre, anul curent, post scriptum.*

II. Din punct de vedere stilistic ce greșeli sunt în expresiile de mai jos: *a ecraniza un film; a conviețui împreună; angajat ca consilier; important ca copiii să aibă o educație bună; am venit cu rugămintea; ea este ceea ce este; au jucat nunta; colaboratorii se vor expune mai târziu pe acest subiect; anul împrejur; a vrut s-o copie.*

III. Redă cinci-sapte înțelepciuni populare reliefate în proza lui Ion Druță.

IV. Într-un eseu de pînă la o pagină explică de ce limbă se numește română, nu moldovenească.

Așteptăm răspunsurile voastre timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa a III-a:

I. *Abțibilduri, accolade, aerodromuri, aeroporturi, ouă, ii, și, fiare, cașcavaluri, orare, bătrâneți, suporturi, niveluri, nivele, ingrediente, festivaluri.*

II. 1) Am preferat să studiez suplimentar matematica decât să mă uit la televizor.

2) Primarul comunei a fost reales.

3) Potrivit prognozei meteo se așteaptă averse.

4) Trebuie urgent să luăm măsuri privitor la modernizarea sistemului educațional.

5) Tinerii au fost la monumentul lui Grigore Vieru pentru a comemora marele poet național.

6) După ce am participat la vernisaj am scris un articol în revista *NOI*.

7) Eram lînhit când am venit de la spectacol.

8) Dan Bălan a devenit o notorietate grație pieselor sale.

9) Deci, surcica nu sare departe de trunchi.

10) Era de ajuns să-i vezi fizionomia ca să-ți dai seama că de indispuș era.

III. 1) *Păsările tinereții noastre*, Ion Druță.

2) *Baltagul*, Mihail Sadoveanu.

3) *Temă pentru acasă*, Nicolae Dabija.

4) *Mi-e dor de tine, mamă*, Grigore Vieru.

5) *Meșterul Manole*, Lucian Blaga.

IV. Recent, am citit *Romanul adolescentului miop* de Mircea Eliade și m-am convins încă o dată că Mircea Eliade este o personalitate inedită, ce ne duce faima la nivel internațional. Anterior citisem celebrele lucrări eliadiste *Memorii, Noapte de Sinziene, Maitreyi* și altele. Sunt marcată de caracterul polivalent al personajelor cu viziuni filosofice. Știu că toate performanțele sale le-a obținut prin muncă asiduă. Încă de mic era obsedat de lectură, dormea cel mult trei ore pe zi și citea foarte mult, încit risca să-și piardă vederea. Astăzi a ajutat să-și formeze o viziune clară despre viață, știință, existență, scoțind la lumină lucrări cu variate subiecte și direcții: traducere, romane, publicistică, memorialistică, jurnale, istorie, religie, teorie literară etc. Operele sale au devenit suport referențial pentru cercetători din întreaga lume.

Interesul pentru cunoaștere, mitologie, mister și a inoculat încă din familie, apoi de profesorul Nae Ionescu, iar ulterior, la Calcutta, s-a inițiat în sanscrită și tehniciile yoga. Mai târziu, susține teza de doctor și se stabilește cu traiul la Chicago, unde devine profesor universitar la Catedra de Istoria Religiilor. Este considerat unul dintre cei mai iluștri specialiști în istoria religiilor, cărțile sale fiind traduse în mai multe limbi ale lumii, iar manuscrisele, care au mai putut fi salvate, sunt păstrate și azi de universitatea americană.

La operele sale și azi se fac referințe în reviste cu renome internațional, iar importante lucrări științifice de teorie literară, filozofie și publicistică au la bază cercetările românului care s-a înveșnicit printr-o contribuție consistentă la fondul de aur al culturii universale. Mircea Eliade este autor a peste 1500 de cărți, eseuri, articole științifice, fondator al Revistei *Luceafărul* și autor al volumelor *Istoria religiilor*. De asemenea, foarte important este de menționat că marele scriitor român a devenit Doctor Honoris Causa a mai multe universități din lume: Franța, Anglia, SUA, Belgia, Argentina etc.

Prin urmare, putem afirma cu toată certitudinea că Mircea Eliade este o personalitate de valoare națională și universală.

Mihaela TONU
Bardar, Ialoveni

Continuare în pag. 24

SOL LUCET OMNIBUS

ETAPA a VI-a

1. Descrie nevertebratele pedobionte: enumera-le. Ce semnificație ecologică au acestea?

2. Plantele acvatice submersе schimbă valoarea pH-ului în procesul de fotosinteză. Ce schimbare a pH-ului se întimplă și de ce este cauzată aceasta?

3. Cum se numește interacțiunea dintre specii care este folositoare pentru ambele, dar care nu este obligatorie? Exemplifică.

Așteptăm răspunsurile voastre timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa a III-a:

1. Insectele pot comunica perfect între ele folosind, în acest scop, un registru bogat de semnale, cum ar fi: vizuale, sonore, chimice, olfactive, tactile. Astfel, una dintre căile de comunicare la albine este dansul. Pentru a le spune celoralte albine din stup unde se găsesc florile, albinele care se întorc din recunoaștere aterizează pe urdiniș, unde execută un dans special. Astfel, albinele se vor aşeza pe fagurele aflată în poziție verticală, iar dansul va lua forma cifrei 8. Albinele se vor mișca de-a lungul unei linii drepte care de fapt străbate acea cîfră și se vor mișca „dansînd” dintr-o parte în cea-laltă. După aceea albinele se vor mișca în cerc către una dintre extremități și se vor întoarce apoi în punctul inițial de plecare. Această secvență se poate repeta chiar și de o sută de ori, iar direcția de întoarcere va alterna de pe o parte și de cea-laltă. Durata dansului este corelată direct cu distanța la care se situează sursa de hrana, iar numărul de cercuri pe care le fac furnizează informații legate de cantitatea de hrana. Unghiul care se formează între linia dreaptă de la care albinele pornesc inițial și linia perfect verticală care desemnează axa stupului este egal cu unghiul dintre sursa de hrana și soare, pornind de la stup. Cu cât dansul este executat mai viguros, cu atît sursa de hrana este mai bogată. Un alt dans mult mai simplu, care se desfășoară într-un singur cerc, comună celoralte albine că de fapt sursa de hrana este foarte aproape de stup și că nu este necesar decât să iasă afară și să cerceteze împrejurimile din imediata vecinătate. O altă cale este cea olfactivă – albinele cercetașe aduc mostre de nectar și polen din zona descoperită, în mod special pentru a informa despre calitatea sursei de hrana. Albinele se orientează în drumul lor și după lumina soarelui. Ele sunt în stare să vadă un spectru mult mai larg decât noi, oamenii, fiind capabile să simtă polarizarea luminii, se pot orienta astfel chiar și atunci când soarele e acoperit de nori.

Furnicile comunică între ele fără să emită un simplu sunet, deși trăiesc în colectivități ce numără uneori mii de membri, și fiecare individ știe exact ce are de făcut. Secretul acestei conviețuirii armănoase este comunicarea pe cale exclusiv chimică, fiecare furnică poate emite pînă la 50 de semnale diferite (în funcție de specie) sub forma unor secreții cu compozиții chimice specifice.

Semnalul chimic este numit *feromon*, iar rolul fiind divers:

- multe specii emit feromoni de alarmă pentru a-și alerta semenii de pericol și de a-i atrage la locul cu pricina.

- Anumite furnici împrăștie așa-numiții feromoni de urmărire pe pămînt pentru a-și ghida semenii spre mîncare, locuri care necesită apărare sau noi locuri pentru cuib. Cea care găsește hrana face o urmă pe drumul înapoi spre colonie, aceasta fiind urmată de alte furnici care o întăresc cînd se întorc cu hrana în colonie. Cînd mîncarea se termină, nu mai sunt lăsate urme de furnicile care se întorc și miroslul dispare cu timpul.

- Feromoni mai sunt utilizati pentru a marca granițe teritoriale la anumite specii. Intrușii care pătrund în cuib sunt atacați, deoarece au un miros diferit în raport cu locuitorii mușuroiului.

- Unii din feromoni secretați de către regină atrag lucrătoarele pentru a fi îngrijită și a o hrăni.

- O altă cale de comunicare pentru unele specii de furnici este folosirea sunetelor pentru a comunica alarmă. Ele produc sunete prin stridulație, folosind segmentele gasterului și mandibulele. Furnicile dulgher își bat ritmic capetele de podeaua camerelor, iar furnicile tăietoare de frunze emit sunete ascuțite dacă cuibul lor se surpă. Furnicile folosesc, de asemenea, și pipăitul, în particular, antenele pentru a comunica.

2. Tăierile de rărire au ca scop formarea coroanei pomilor, dirijarea creșterii și a formării ramurilor de rod, pentru a mări productivitatea și a menține de la an la an. Metoda se bazează pe faptul că, îndepărând mugurul terminal al unei ramuri (tăiere), opresc creșterea în lungime a ramurii și, totodată, determină dezvoltarea unor muguri axiali, de înlocuire, care pînă atunci erau inhibați tocmai de prezența mugurului terminal. Prin tăierea excesului de coroană se facilitează aerisirea și primirea cantității de lumină suficientă. De asemenea, sunt eliminate ramurile bolnave, cele afectate de dăunători și cele uscate.

3. Uneori, se observă, în natură, o masivă creștere numerică a unei specii oarecare urmată de invazia indivizilor respectivi, pe mari suprafețe de teren cu toate consecințele negative inerente.

UN CÎNTEC BUN ÎȘI VA GĂSI ASCULTĂTORII

DE VORBĂ CU INTERPRETA BASARABEANCA

Interpreta Basarabeanca (Aurica Dicusără) s-a născut în satul Ghiduleni, Rezina. A absolvit Colegiul de Comerț din Chișinău. S-a lansat ca autoare și promotoare a unui stil de muzică lirică pură, care te mobilizează la meditație, la purificare sentimentală. Are în repertoriu peste 40 de cîntece, multe dintre care le găsiți pe rețea de socializare youtube.

— Doamnă Dicusără, ce mai face interpreta Basarabeanca, cea care sănăteți tot Dumneavoastră?

— Ambele facem bine. Ne bucurăm de tot ce ne oferă viața. Eu sănătății în luna martie, și astă mă face să cred că tot anul este o primăvară. Mereu fredonez ceva în gînd. Așa mi-e firea. Chiar și acum am un cîntec nou în minte pe care-l fredonam mergînd la întîlnire cu Dumneavoastră. Nici titlul încă nu l-am găsit, dar esența lui e că, în mijloc de iarnă, oricine poate să aibă primăvara sa. Deci, totul e legat de primăvară. Port în suflet mai multe piese pe care o să le scot în fața ascultătorului la timpul potrivit.

— Care a fost ultimul concert cu prezența Dumneavoastră ca interpretă?

— Am participat recent la un concert organizat la Școala pentru copii cu dizabilități. Am evoluat alături de foarte mulți interepreti. Dar planurile mele de viitor nu le divulg. Îmi place să vorbesc despre lucrările mele atunci când deja sunt înfăptuite.

— Pe cînd planificăți un concert pe scena principală a republicii cu genericul *Vă Invită Basarabeanca*?

— Sună bine, dar nu sunt încă pregătită moral pentru un asemenea eveniment, în care să fiu cap de afiș. În general, sunt foarte timidă, aparițiile publice le înfrunt foarte greu. Am un trac pe care încă nu pot să-l înving, căci cîntecul nu este o meserie a mea. Cînt din plăcere și o fac numai atunci când sunt convinsă că astă place și ascultătorilor mei. Mai cred că un cîntec bun numai decît își găsește ascultătorii. Unele dintre cîntecele mele au devenit cunoscute chiar dacă le-am plasat numai pe rețea de socializare

Fotografie din arhiva personală

youtube. Știu că un cîntec va prinde aripi și fără a-l împinge din urmă. Nu insist pe promovări speciale, deoarece nu am pus la cale să-mi fac o carieră din cîntec.

— Consider că ar trebui să faceți. Argumentează: în același timp, interepreti mai puțin talentați, dar cu bani și cu ambii de vedere, se ghiontesc în avansenă, inundă spațiul nostru cultural cu opere de-o valoare dubi-

oasă, ceea ce diminuează nivelul spiritual al societății noastre în întregime.

— Ce e bun oricum răzbate, iar beneficiarul de cultură adevărată oricum găsește. Cîntecul bun ajunge singur la om și nu-i nevoie să ies eu cu tara-ba în drum, să-l promovez. Pentru mine contează să fac bine ceea ce fac. Nu vreau să deranjez cu cîntecul meu, vreau că omul să-l asculte doar atunci când îl dorește. Noi suntem o țară mică și un cîntec bun cuprindе repeđe spațiul ei. Las lucrurile să curgă de la sine...

— Cîte cîntece include repertoriul de azi al interepretei Basarabeanca?

— Nu le-am numărat, dar am editat două CD-uri, unul cu 20 de piese, iar altul cu 15. În total, voi avea vreo 40 de cîntece.

— Pe care dintre ele vă place să-l cîntați în primul rînd?

— Depinde nu de cîntec, ci de starea sau de anotimpul pe care îl trăiesc. Orice cîntec al meu apare dintr-o trăire sufletească personală, dar toate îmi sunt aproape, deoarece ele redau în întregime sentimentele mele.

— Iar din copilărie, pe care vi-l amintiți cel mai des?

— Sunt cîntecele părintilor. Eu am prins vremurile când mai mergeam cu mama pe la săzătoni. Cîntam din Eminescu – *Pe lîngă plopii fără soț*, populare – *Fa, Ileană, bobuleană, Măi pelin amar* și altele. Sunt din satul Ghiduleni, raionul Rezina. Acolo nu prin-deam posturi de radio românești, ca să ne îmbogățim repertoriul. Poate, problema era că satul nostru se află între văi și dealuri. Văile și hîrtoapele de la Ghiduleni răsunau cu cîntece de-ale noastre.

— În care locuri frumoase de la Ghiduleni ar vrea să se întoarcă... strengărița Aurica?

— Îmi amintesc livada de cireși ca pe o „gură de rai”, hîrtoapele cu turme de oi. Vai, cum m-aș mai duce măcar o dată la furat cireșe albe, apoi – la strîns în poală de cele negre-măruntele, dulci-amăruie. Hîrtoapele mi-au marcat viața de la sat: cu mult zgomot copilăresc, cu amurguri argintii, cu duminici ca zile sfinte... Dar, pe cînd eram în clasa a patra, familia noastră s-a stabilit la Chișinău și regret acum că nu m-am bucurat în întregime de copilăria de la țară. Mi-au rămas acele vremuri ca o poveste, cu vîrzări de cireșe, coapte pe vatra cuptorului, lejanca, borșul scăzut și fripturica de Crăciun pregătite de nana mea, Raisa. Bunicii mei după tata pregăteau cocoșei din zahăr bătut cu miez de nucă, pîrjoale în prăpușă, saltison... Mama pregătea *hulubași*, fiecare cu năsuc, iar noi, copiii, le puneam chiar și ochișori. Doamne, ce timpuri frumoase!

Noi am fost educați nu cu cuvîntul, dar cu fapta, cu exemplul. Nu era nevoie de multe cuvinte. Am trăit cu adevărat în spirit creștinesc: sărbătoarea era sărbătoare, ziua de muncă – zi muncitoare, nu se mîncă prea mult, nu se dormea prea mult. Aceste lucruri, cred eu, au fost miezul educației. Azi, nu mai e nici cuptorul, nici liniștea de atunci. S-a schimbat ritmul vieții. Lumea are alte griji, alte interese, alte necesități.

— Se pare că pentru tineretul de azi, chiar și expresia „casa părintească” nu mai are sensul clădit de noi și de strămoșii noștri pe parcursul secolelor. Sau copiii Dumneavastră sunt de altă părere?

— Copiii mei au plecat în Europa pe cînd erau elevi. S-au întors, dar se pare că nu le mai sunt atât de aproape lucrurile dragi nouă. Pentru ei expresia „casa părintească” nu mai are acea conotație profundă trăită de noi. Noi trăiam cu adevărat norma creștină. Dacă mergeam cu colindatul, o făceam sincer, fiind convinși că Dumnezeu va îndeplini pentru gazde urările noastre. Dar azi, chiar și la postul public de televiziune, colindele au un mesaj mai degrabă de cerșetor decît unul cu urare de belșug.

Am doi feciori. Sunt deja bunică. Primul a făcut studii în Franță, acolo – și masteratul, iar cel mai mic a făcut studii economice în Germania, apoi a mers în Statele Unite ale Americii, unde a absolvit o academie de film. S-au întors acasă, lucrează și vor să se stabilească aici, dar, cine știe, depinde cum va fi situația în republica noastră.

— Sînteți îngrijorată că va fi și mai rău?

— Ne-am pornit alergînd încotro speram să obținem o viață mai bună, dar ne-am oprit brusc și stăm pe loc, înnămoliti în propriile noastre neajunsuri. O salvare poate fi doar atunci cînd fiecare cetățean va conștientiza că trebuie să facă onest și calitativ ceea-

ce ne dorim, că trebuie să fim uniți între binele fiecăruia și al neamului în întregime. Unirile mici fac unurile mari. Priviți: împreună, toți ne dorim binele, dar, aparte, fiecare își face interesele sale.

— Puțini dintre cititorii revistei NOI cunosc faptul că numele Dumneavastră adevărat este Aurora Dicusără. Cine v-a sugerat ca numele scenic să fie Basarabeanca?

— Basarabeanca am fost numită în Transnistria. Așa mă numeau locuitorii din satul soțului meu, Cioburciu, Basarabeanca. Iată că un fel de poreclă a devenit numele meu de scenă. Transnistrenii nu spuneau cu sens urât lucrul acesta. Închipuiți-vă: cu cine s-a căsătorit consăteanul nostru? Cu o basarabeancă. E tot aşa cum ai spune: cu o nisporeneancă sau cu o tiraspolaneancă, dar pentru mine era ceva nou, ceva ce mă identifica. La Cioburciu mi-am născut copiii. Mai merg și acum încolo la rudele soțului meu. O jumătate de sat sănt moldoveni, iar o altă jumătate – ucraineni. E prima localitate după Slobozia, spre sud.

— Dar în satul Dumneavastră de baștină mai mergeți?

— Încolo merg mai des, pentru că acolo am rude și îmi regăsesc povestea copilăriei mele. Am avut și concerte acolo, dar și în centrul raional, cu ocazia diferitor sărbători.

— Sînteți cunoscută ca interpretă de muzică. Mulți ar da și cămașa de pe ei că să vă asculte. Totuși, ce profesie ati învățat în tinerețe?

— Am absolvit Colegiul de Comerț, dar am lucrat foarte puțin în acest domeniu, deoarece o bună parte a vieții mele am dedicat-o copiilor mei. Apoi am înțeles că viața mea fără cîntec nu mai are sens, pentru că am fost crescută cu cîntecul. Asta era tradiția în satul nostru – să se cînte. În plus, bunicii și de la mamă, și de la tată au fost preoți și dascăli. Și ei au educat în familie spiritul interpretativ. Uneori, am impresia că precum singele circulă prin mine, tot aşa, și cîntecul.

— Ce le puteți spune tinerilor care visează să ajungă interpreți de muzică ușoară sau populare?

— Dacă vor să se realizeze pe această cale, trebuie să-și formeze o scară de valori și să țină la aceste valori cu sfîrșenie. Fără a respecta o scară de valori, un artist nu poate să se realizeze, dar nici nu poate să înțeleagă ce-i aceea fericire creatoare.

Valoarea e ca o carte de vizită, am încercat să o cultiv și copiilor mei, ea însemnând pentru ei: vatră, părinti, credință, respectul față de omul de alături.

— Să presupunem că aveți o dispoziție bună și tocmai în clipa aceasta ati descoperit primele flori de primăvară. Ce ne cîntați?

— Lume, te iubesc.

Pentru NOI – Gheorghe BUDEANU

Rubrică îngrijită de Ioan ALBU

RUGAȚI-VĂ, COPII!

*J*n una dintre lucrările sale S. Nilus povestește o întâmplare, care m-a marcat pentru totă viață. Este vorba de sosirea la Atkarsk a episcopului de Saratov Iakov. Poporul îl considera sfînt. După liturghie, el a ieșit pe amvon, a aruncat o privire pătrunzătoare asupra celor prezenți și, observînd copiii, între care eram și eu, a zis:

— Copii! Apropiati-vă!...

Ne-am apropiat – cățiva copii în frunte cu mine. Stăteam chiar în fața vîlădicăi și el, ca și cum adresindu-se mie, a început să vorbească:

— Copii, vreau să discut cu voi despre rugăciune. Știți cum trebuie să vă deprindeți cu ea? Mai întîi,

rugați-vă căte puțin, însă că mai des. Rugăciunea este asemenea scîntei – pe parcurs ea se poate părea intr-o flacără mare. Dar pentru aceasta e nevoie de efort permanent, de timp și de pricepere. Să examinăm, bunăoară, doi cărbuni – unul încins și unul simplu, rece.

Încercă să-l aprindeți pe cel rece cu focul celuilalt. Ce trebuie de făcut pentru aceasta? De apropiat cărbunele rece de cel încins. Dar și apropiindu-i nu veți reuși să aprindeți cărbunele rece. Numai dacă veți sufla căte puțin și fără oprire peste cărbunele încins, în scurt timp cărbunele rece va fi cuprins de flăcări. Atunci vor arde nu doar ambii cărbuni, ci și tot ce veți pune între ei, declanșîndu-se o mare de flăcări.

Dar de căt timp, muncă, răbdare și statormicie e nevoie pentru a aprinde în sobă niște leme sau cărbuni umezi!... În să vă spun, copiii mei, că rugăciunea este o flacără, un cărbune încins, iar sufletul – un cărbune rece. De aceea și trebuie să ne rugăm zilnic – ca și cum am apropia cărbunele rece al inimii de cărbunele încins al rugăciunii și am sufla căte puțin peste el. Credetă-mă, copii, că dacă mă veți asculta și vă veți ruga în fiecare zi căte un pic, dar permanent, atunci inimile voastre vor fi cuprinse de dragostea focului dumnezeiesc. Fiți atenți însă – nu vă rugați cu elan mare și trecător, nu împărtășați scîntei din cărbunele încins al rugăciunii. Nu uită că elanul mare e urmat de lene, iar cu scîntei nu poți aprinde cărbunele inimii.

CALENDAR CREȘTIN-ORTODOX APRILIE

3 Duminica Sf. Crucii. Sfinții Ierarhi Iacob, Chiril, Toma; Sf. Cuv. Serafim.

7 BUNA VESTIRE.

17 Duminica Sf. Cuvioase Maria Egipteanca. Sf. Cuvioși Iosif Imnograful, Gheorghe, Zosima.

24 Duminica Florilor. INTRAREA DOMNULUI ÎN IERUSALIM. Sf. Sfințit Mucenic Antipa; Sf. Cuv. Ioan. Filip.

Rubrică susținută de Daniela PREAŞCA

ÎNTRE NOI, FETELE, ȘI DESPRE VOI, BĂIEȚII

*N*u mai amînăm subiectul sexualitatii pentru voi, copii și adolescenti, el fiind unul dintre cele prioritare în procesul de cunoaștere a lumii sau, și mai important, în procesul cunoașterii de sine. Apartinem speciei umane și e firesc să cunoaștem căt mai multe despre evoluția, dezvoltarea și înmulțirea noastră. Regula de aur, atunci când tratăm aceste subiecte, este să învățăm lucrurile potrivite vîrstei fiecaruia. Pentru a culege cea mai valoroasă informație, bineînțeles, căutați interlocutorul de încredere, el fiind unul dintre părinți, o rudă sau un prieten mai mare, un profesor mult stimat, un medic, dar și sursele scrise. Informația este foarte amplă despre cunoașterea omului, cunoașterea corpului și, desigur, aveți o mulțime de întrebări legate de maturizare.

Pubertatea (maturizarea sexuală) începe atunci când glanda pituitară, situată sub creier, începe să secrete hormoni. Acești hormoni influențează producerea de estrogen (la fete) și de testosteron (la băieți). Acești hormoni sunt responsabili și de multele schimbări care au loc în timpul pubertății. Pubertatea începe, de obicei, între 10 și 16 ani pentru fete și între 10 și 17 ani pentru băieți și ducează în general către anii și se consideră încheiată când organele de reproducere au ajuns la maturitate. Dacă nu aveți ore dedicate cunoașterii sexuale în școală, găsiți cea mai înțeleaptă și mai de încredere persoană pentru fiecare dintre voi, și rugați-o să vă răspundă la următoarele întrebări:

Pentru băieți:

- Ce este un vis umed, ce este o erecție și ce este sperma?
- De ce crește păr în zona genitală, pe față, la subraț și pe piept?
- Ce se întâmplă cu vocea ta?
- De ce apar coșuri pe față? Uneori acneea poate fi mai puternică și poate afecta în mod sever imaginea de sine. Eventual vorbește cu un dermatolog pentru ameliorarea acneei.
- De ce este nevoie să începi să folosești un deodorant?
- Cum te simți cu privire la schimbările pe care le resimți?
- La pubertate băieții au tendința de a deveni competitivi și încep să se compare cu prietenii lor. Din această cauză, este bine de știut că schimbările prin care trece fiecare sunt perfect normale și sănătoase, chiar dacă restul prietenilor se dezvoltă mai încet sau mai repede.

Alexandru DIMITROV

Continuarea în numărul următor.

dacă, pentru a ajunge la el, trebuie să se ostenească, acea osteneală va fi doar de natură materială, nefiind pentru gîndire decît un fel de odihnă plină de farmec. Fără îndoială, va trebui să facă o lungă călătorie, să străbată pe apă, într-o corabie trasă de cai, cîmpiiile ce gem în bătaia vîntului, în timp ce pe maluri testiile se aplacă și se înalță, rînd pe rînd, într-o nesfîrșită unduire; va trebui să se oprească la Dordrecht, orașul ce-si oglindese biserică acoperită de iederă în păienjenișul de canale adormite și în Meuse, rîul tremătător și curiu pe care vasele, alunecînd, spulberă, seara, răsfîngerile, trase cu limia parcă, ale acoperisurilor roșii și ale cerului albăstru; și, în sfîrșit, cîjuns la capătul călătoriei, nu va fi încă sigur că va lua cunoștință de adevăr. Va trebui, întru aceasta, să recurgă la influențe puternice, să caute prietenia venerabilului arhiepiscop din Utrecht, cel cu chip frumos și puternic de bătrîn jansenist, a piosului paznic al arhivelor din Amersfoort. Cucerirea adevărului este concepută în acest caz întocmai ca succesul unui fel de misiune diplomatică din care n-au lipsit nici greutățile călătoriei, nici surprizele negocierilor. Dar ce contează! Toti acești enoriași ai străvechii bisericuțe din Utrecht, de a căror bunăvoiță depindea pentru a intra în stăpîniea adevărului, sătăci meni fermecători ale căror chipuri, semănând cu cele ale oamenilor din

secolul al XVII-lea, sănătatea pînă închipurile pe care ne-am obișnuit să le vedem zilnic, și cu care va fi crît de plăcut să rămînem prieteni, fie și numai prin corespondență. Stirna lor, a cărei dovdă vor continua să ne-o trimîtă din cînd în cînd, ne va îndără în proprii nostri ochi, și le vom păstra scrisorile ca pe un certificat de bună purtare și ca pe o curiozitate. Si, într-o bună zi, le vom dedică una din cărțile noastre, aceasta fiind cel mai neînsemnat lucru pe care-l poti face pentru niște oameni care îți-ai dăruit... adevărul. Iar cît privește cele cătreva mărunte cercetări pe care vom fi obligați să le facem în biblioteca măncăstirii, și care vor constitui preliminariile indispensabile ale actului de a intra în stăpîniea adevărului – a adevărului pe care, din prudență și pentru că să nu ne scape, îl vom nota pe hîrtie –, ar fi nepolitic din partea noastră să ne plîngem că ne-au ostenuit prea mult: liniștea și răcoarea bătrînei măncăstiri sunt atât de minunate, aici unde călugărițele poartă încă pe cap încăpătă, ca două aripi albe, pe care îl poartă și în tablou lui Roger Vian der Weyden, aflat în vorbitoul măncăstirii; și, în timp ce lucrăm, clopoțele din secolul al șaptesprezecelea rănesc cu crîță iubirea apa naivă din canal, pe care un soare firav și palid o luminează între cele două rînduri de arbori cu frunzele căzute încă de la sfîrșitul verii și care ating oglînzile agățate pe casele cu acoperișuri țuguiate de pe cele două maluri.

Inceputul în nr. 2 a. c. Vă urmă.

ZILE DE LECTURĂ

ce săia cu cît interes le urmărise pînă atunci pas cu pas. Ne povestise cum își petrec fiecare ceas din viața lor. Apoi, dintr-o dată: „La douăzeci de ani după aceste înțimplări puteai întîlni pe străzile din Fougères un bătrîn ce se tinea încă drept etc.“ Iar despre căsătoria a cărei încinătoare posibilitate fusese sugerată de-a lungul a două volume ce ne însăpămintaseră și apoi, ne bucuraseră odată cu tiecare predică iulie și apoi îndepărtață, cîrlam că a avut loc dintr-o frază rostită înțimplător de un personaj secundar, nici nu stim la drept vorbind cînd, în acest uimitor epilog scris parcă din înaintul cenului, de către o fîniță indiferentă față de vremelnicile noastre posuni, care s-a substituit autorului. Am fi vrut astăzi de mult să nu se termine carteia și, dacă astăzi era o confuziune cu ele cînd privesc ochii „pierduți“ și celor ce se gîndesc „la alticeva“. Dar atunciacea carte nu însenmă decît astăzi lucru? Pe făpturile aceleia, cărora le acordăm mai multă atenție și iubire decît oamenilor vii, neîndrăznind totdeauna să mărturism cît de mult le iubim, și astăzii chiar cînd părintii noștri ne găseșeu citind și părere și surîde de emoția noastră, și cînd încideam carteia, cu o diferență prefațută sau cu o falsă plăcîseală, nu ne va mai fi dat să le vedem, despre ele, pentru care am șifrit de spaimă și am plîns cu suspine, nu ne va mai fi dat să stim nimic, încă în urmă cu cîteva pagini, autorul, în crudul său „Epilog“, avusese grija să „renunțe treptat“ la multe dintre ele, cu o indiferență incredibilă pentru cel

universul și destinul, ci doar de a ocupa un loc foarte strîmt în biblioteca notarului, între strălucirea lipsită de farneț a *Jurnalului* de mode ilustrat și *Geografia* lui Eure-et-Loir.

...Înainte de a încerca să arăt, abordînd *Conorile regilor*, de ce, după părerea mea, Lectura nu trebuie să joace în viață rolul preponderent pe care-l acordă Ruskin în această mică lucrare, trebuie să scot din discuție fermecătoarele lecturi din copiile, a căror amintire trebuie să rămînă pentru fiecare dintre noi o binecuvântare. Fără îndoială, am dovedit în decujuns prin lungimea și caracterul celor ce au precedat ceea ce spusesem la început despre ele: ele lasă mai multe în noi imaginea locurilor și a zilelor de care să sint legate. Nu am scăpat nici eu de vîraja lor: vînd să vorbesc despre ele, am vorbit despre cu totul alt lucru decât despre cărti, pentru că nici ele nu mi-au vorbit despre cărti. Dar poate că amintirile pe care una după alta mi le-au dăruit, vor fi sătmînă și în silindu-l treptat, în timp ce întîrzie pe aceste drumuri înflorite și ocoite, să recreeze în mintea-i actual psihologic original numit Lectură, cu destulă forță spre a putea urma acum, parcă înăuntrul lui însuși, cele cărău cugetări pe care trebuie să ile mai înțelegez.

Puteam să smulgem zece minute de conversație unui ministru în cabinetul acestuia, putem avea o dată în viață privilegiul de a fi priviți o clipă de o regină și totuși rînim la aceste întîmplări trecătoare, ne ni-

sipim anii, pasiunile și talentele urmărind să obtinem încă și mai puțin decât atîta, desigur, în tot acest timp, există și o societate ce ne este totdeauna deschisă, alcătuitor din oameni care ne-ar vorbi atît cît am dorî, indiferent de rangul nostru.

Lar această societate, tocmai pentru că este atît de numerosă și abordînd *Conorile regilor*, de ce, după părerea mea, Lectura nu trebuie să joace în viață rolul preponderent pe care-l acordă Ruskin în această mică lucrare, trebuie să scot din discuție fermecătoarele lecturi din copiile, a căror amintire trebuie să rămînă pentru fiecare dintre noi o binecuvântare. Fără îndoială, am dovedit în decujuns prin lungimea și caracterul celor ce au precedat ceea ce spusesem la început despre ele: ele lasă mai multe în noi imaginea locurilor și a zilelor de care să sint legate. Nu am scăpat nici eu de vîraja lor: vînd să vorbesc despre ele, am vorbit despre cu totul alt lucru decât despre cărti, pentru că nici ele nu mi-au vorbit despre cărti. Dar poate că amintirile pe care una după alta mi le-au dăruit, vor fi sătmînă și în silindu-l treptat, în timp ce întîrzie pe aceste drumuri înflorite și ocoite, să recreeze în mintea-i actual psihologic original numit Lectură, cu destulă forță spre a putea urma acum, parcă înăuntrul lui însuși, cele cărău cugetări pe care trebuie să ile mai înțelegez.

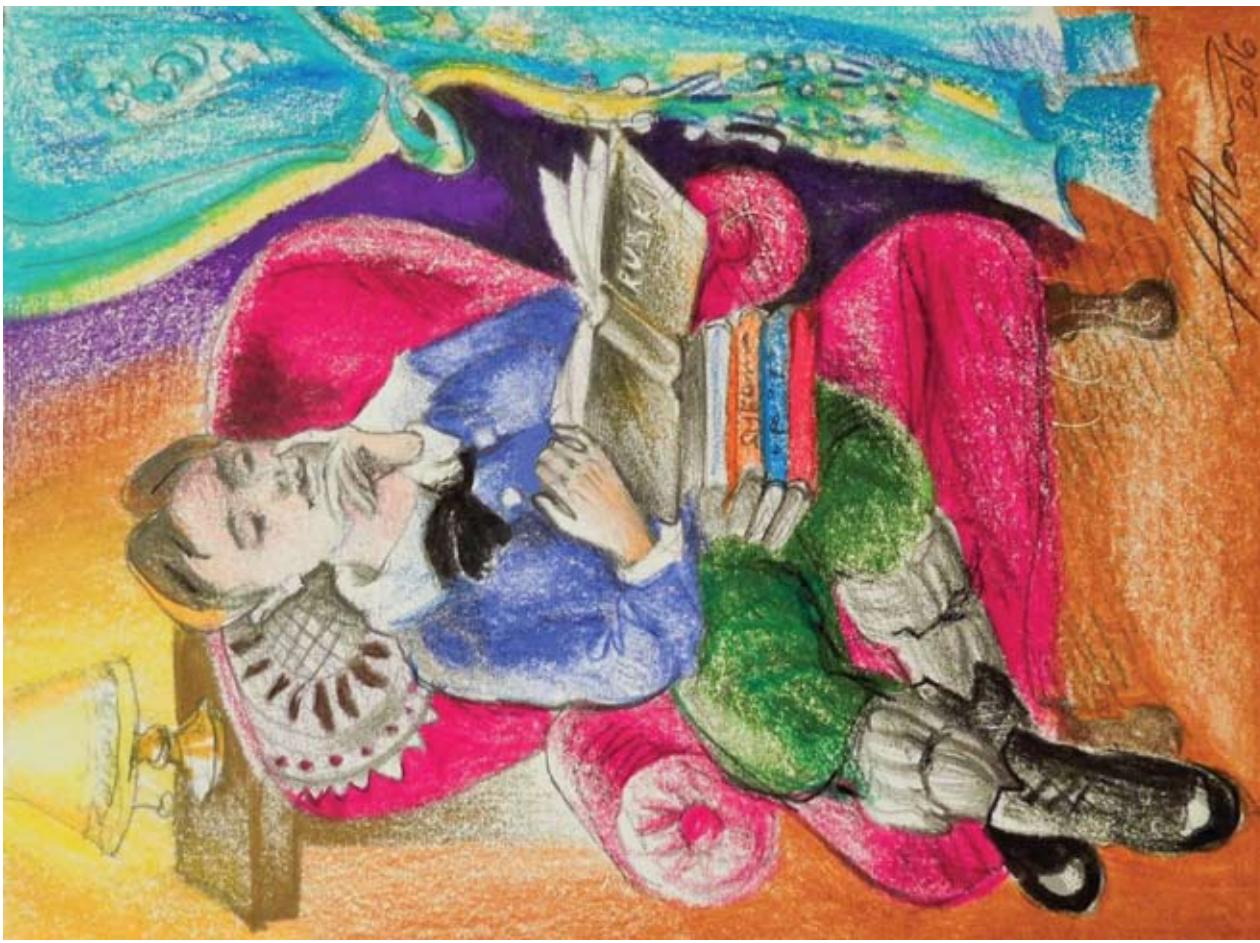
Puteam să smulgem zece minute de conversație unui ministru în cabinetul acestuia, putem avea o dată în viață privilegiul de a fi priviți o clipă de o regină și totuși rînim la aceste întîmplări trecătoare, ne ni-

de la un altul, trebuie, evident, să-și primească în singurătate, în afara căreia, am văzut, nu poate avea loc aceea activitate creatoare pe care tocmai trebuie să o înve în ea. Din singurătate numai, minteră folos, de vreme ce este incapabilă să pună în miscare, din propriu-îndemn, activitatea-i creațoare. Dar conversația cea mai elevată, săturile cele mai insisteante nu î-îar slui, de asemenea, la nimic, de vreme ce ele nu pot produce direct această activitate originală. Este nevoie deci de o intervenție care, Am încercat să arăt în notele ce însoțesc acest volum că lectura nu poate fi astfel assimilată unei con-

versații, fie ea și cu cel mai întelept dintre oameni, că diferența esențială dintre o carte și un prieten, nu constă în înțelepciunea lor mai mare sau mai mică, ci în felul cum comunicăm cu ei, lectura, însemnând pentru fiecare dintre noi faptul de a primi ceea ce ne comunică o altă gîndire, dar rămînind totodată singuri, continuând, adică, să ne bucurăm de forță intelectuală pe care o dă singurătatea și pe care ea se multumește să ne-o dea iar în folosință, tot astfel cum, în afecțiunile nervoase la care tocmai face decât să-i redea bolnavului voință de a se sluij de stomacul său, de picioarele de creierul său, rămase intacte. De altfel, fie că toate mintile sănătăține mai mult sau mai puțin de această lene, de rămîne în plină lucrare fecundă a spiritului asupra lui însuși. Dacă Ruskin ar fi tras toate consecințele din alte adverbi pe care le-a enunțat cărău pagini mai departe, este probabil că ar fi ajuns la o concluzie asemănătoare cu a mea. Dar, evident, el nu a căutat să pătrundă în însăși inima ideii de lectură.

Atâtă vreme cît lectura este pensă pună în miscare, din propriu-îndemn, activitatea-i creațoare. Dar conversația cea mai elevată, săturile cele mai insisteante nu î-îar slui, de asemenea, la nimic, de vreme ce ele nu pot produce direct această activitate originală. Este nevoie deci de o intervenție care, Am încercat să arăt în notele ce însoțesc acest volum că lectura nu poate fi astfel assimilată unei con-

versații, fie ea și cu cel mai întelept dintre oameni, că diferența esențială dintre o carte și un prieten, nu constă în înțelepciunea lor mai mare sau mai mică, ci în felul cum comunicăm cu ei, lectura, însemnând pentru fiecare dintre noi faptul de a primi ceea ce ne comunică o altă gîndire, dar rămînind totodată singuri, continuând, adică, să ne bucurăm de forță intelectuală pe care o dă singurătatea și pe care ea se multumește să ne-o dea iar în folosință, tot astfel cum, în afecțiunile nervoase la care tocmai face decât să-i redea bolnavului voință de a se sluij de stomacul său, de picioarele de creierul său, rămase intacte. De altfel, fie că toate mintile sănătăține mai mult sau mai puțin de această lene, de rămîne în plină lucrare fecundă a spiritului asupra lui însuși. Dacă Ruskin ar fi tras toate consecințele din alte adverbi pe care le-a enunțat cărău pagini mai departe, este probabil că ar fi ajuns la o concluzie asemănătoare cu a mea. Dar, evident, el nu a căutat să pătrundă în însăși inima ideii de lectură.

...m-ați văzut citind la gura sobei...

11 /

Adrian MORARU

artei pictorului. Supremul efort al scriitorului, ca și ca artistului, nu izbutește să indice decât în parte pentru noi cărui de urmări și de banalitate ce ne lasă indiferență în fața universului. Atunci, el ne spune: „Privește, privește! Parfumés de trèfle et d'amoisie, / Serrant leurs vifs nusseaux étroits! Les pays de l'Aisne et de l'Oise.

Privește casa din Zealandă, roză și luceoare precum o scoică. Priveste! Invogați să vezi!“ și în acea clipă dispare. Iată valoarea lecturii și iată totodată insuficiența ei. A face din ea o disciplină însemnată și acordă un prea mare rol unui lucru care nu este alcătuită o incitare. Lectura se află pe pragul viații spirituale; ea poate să ne facă să pătrundem acolo; dar nu constituie ea însăși viața spirituală.

Există totuși anumite cazuri, anumite cazuri patologice, spre a spune astfel, de depresiune spirituală, cînd lectura poate să devină un fel de disciplină târmașuitoare și să cibă, prin incitări repetate, funcția de a reintroduce neîncetat în viața spirituală un spirit lenes. Cările joacă ctunici în cazul lui un rol asemănător cu cel jucat de psihoterapeuți pe lîngă anumiij neurastenici.

Să stim că, în anumite afectiuni ale sistemului nervos, bolnavul, fără ca vreunul dintre organele lui să fie atinsă, este cufundat parcă într-un fel de neputință de a voi, că împotriva groapă adâncă, de unde nu poate ieși singur, și unde pînă la urmă ar pieri, dacă o mîna puternică și caritabilă nu s-ar întinde să-l ajute. Creierul lui, picioarele, plămînii, stomacul sănătate. Nu e lipsit de putință reală de a lucra,

de a merge, de a înfrunta frigul, de să mânca. Dar este incapabil să vrea și face toate aceste lucruri, pe care ar fi foarte capabil să le săvîrșească. și o decădere organică, ce, pînă la urmă, ar însemna tot atât că și boala pe care nu le are, ar fi consecința imediată și inevitabilă vointei sale, dacă impulsul pe care nu-i poate găsi în el însuși nu i-ar veni din afară, de la un medic ce să vrea pentru el, pînă în ziua când își se vor fi reeducați treptat diferențele voințe organice. Or, există anumite minti care ar putea să comparațe cu acești bolnavi și pe care un fel de lene sau de frivolitate le împiedică să coboare spontan în regiunile profunde ale fizionomiei lor lăuntrice, unde începe adlevărata viață spirituală. Aceasta nu înseamnă că dacă cu ajuns, cărăuzuții de cîlciuineva, crici, nu sunt în stare să descopere și să exploateze adrevările bogății, dar fără această intervenție străină ei trăiesc la suprafață, într-o per- petuă uitare de sine, într-un fel de pasivitate ce-i lasă pradă tuturor plăcerilor, și micsorează pe măsură celor ce se atră în preajma lor și îi umple de zbucium, și, cîsemenea acelui gentilom care, împărtășind încă din copilărie viața unor tilhări de drumul mare, nu-si mai aminteacă de numele lui, fiindcă încetase de multă vreme să-l mai poarte, ar cîunge să nîmicească în ei orice sentiment și orice amintire a nobileței lor spiri- tuale dacă un impuls exterior nu îi-ar reintroduce, spre a spune astfel, cu forță, în viață spirituală, unde își regăsesc dintr-o dată pute- rea de a gîndi prin ei însiși și de a crea. Or, acest impuls pe care înțeala lenesă nu-l poate găsi în ea însăși și care trebuie să-i vină

Limitile rolului lecturii derivă din însăși natura virtuților ei. Iar aceste virtuți voi încerca să le arăt vorbindu-vă tot de lecturile din copilărie. Acea carte pe care, acum cîteva clipe, m-ați văzut citind-o la gura sobei în sufragerie, sau în camera mea, cufundat în fotoliul acoperit cu o huse croșetată, și, în timpul frumoaselor ore ale după-amiezii, sub alunii și păducei din parc, unde isuflarea cîmpilor nesfîrșite venea de către de departe să zburde în preajma mea, oferind, fără un cuvînt, nărilor mele districe, mireasma de trifoi și de creastă cocoșului, către care ochii mei obosiți se ridicau uneori, acea căre cărea ochii voști, aplăcindu-se către ea, nu-i vor putea descrie fra titlul ofițit la douăzeci de ani depărtare, memoria mea, a cărei vedere este mai potrivită pentru acest gen de perceptie, vă spune că este Căpitaniul Racasse, de Théophile Gautier. Imi plăcea din ea mai presus de orice două sau trei fraze, care îmi apăreau ca fiind cele mai originale și mai frumoase. Nu-mi închipuiam că vreun alt autor să fi scris vreo dată ceva care să le semene. Dar aveam sentimentul că frumusețea lor corespunde unei realități din satului. Aș fi vrut mai ales să-mi care Théophile Gautier nu ne lăsa să întrevădem, odată sau de două ori în fiecare volum, decât o frântură și cum socoteam că el o cunoștea, fără îndoială, în întregime, aș fi vrut să citeșc și alte cărți de el, în care toate frazele să fie tot atât de frumoase precum acestea, și să aibă drept obiect lucrurile asupra cărora aș fi dorit să-i stiu părelea. „Risul nu este crud prin natura lui, el îl deosebește pe om de animal și este, aşa cum se vede din Odiseea

lui Homer, poet grec, privilegiul zeilor nemuritori și preafericiți, ce rîd olimpian și pe săturare întreaga veșnicie”. Această frază mă îmbarăță, pur și simplu. Mi se parea că intrețăresc o antichitate miraculoasă prin mijlocirea unui Ev mediu pe care numai Gautier putea să mi-l dezvăluie. Dar aș fi vrut ca în loc să-mi spună toate asta pe furș, după plăcitoarea descriere a unui castel pe care nu mă puteam cătuși de puțin început din pricina prea marelui număr de termeni necunoscuți mie, să scrie de-a lungul întregului volum fraze de acel fel și să-mi vorbească despre să-mi spună, el, singurul întrebător afiat în stăpînirea adevărului, ce trebuie de fapt să gîndesc despre Shakespeare, Saintine, Sofocle, Euripide, Silvio Pellico, pe care îi citisem într-un martie foarte friguros, mergînd, tropăind din picioare, alergînd pe drumuri, defiecare dată după ce închideam carte, în starea de exaltare primită de lectura terminată, de fortele acumulate prin nemîscare și de vîntul sănătos ce sufla pe străzile satului. Aș fi vrut mai ales să-mi spună dacă aveam mai multe sănse să ajung la adêvarul repetând sau nu clasa a șasea și fiind mai tîrziu care nu pot răspunde, le cerem totodată și răspunsuri ce nu ne-ar învăța nimic. Căci iubirea pe care poeții o trezesc în noi ne face să descrie o masă acoperită „de un asemenea stat de praf închis” puteai să scrii cu degetul pe ea, lucru prea neînsemnat în ochii mei pentru ca să-i pot acorda fie și o clipă de atenție; și eram siu să mă întreb ce altă cărtj mai scrise

Gautier, cărtj ce ar putea mai bine să răspundă dorinței mele și care să reacționeze (și care ne va face să-înțeleagă) este ocaea că pentru autor ele să dea răspunsuri, cînd de fapt tot ceea ce poate să facă este să stricneacă autonoului, și am vrea ca el să ne dea răspunsuri, cînd de fapt dorințe el nu le poate trezi în noi decât făcîndu-ne să contemplăm frumusețea supremă la care i-a fost îngăduit să ojungă prin cea mai înaltă strădonie și artei lui. Dar datorită unei legi ciudate și de astfel providențiale a opticii mintii (lege care înseamnă „poate că noi nu putem primi adevărul de la nimănii, și că trebuie să-l creăm noi însine”), ceea ce este capătul înțelepciunii lor nu ne apare decât ca un început al înțelepciunii noastre astfel încît tocmai în momentul cînd ne-ău spus tot ceea ce puteau să ne spună, ne clau sentimentul că nu ne-ău spus încă nimic. De altfel, dacă le punem întrebări la care nu pot răspunde, le cerem totodată și răspunsuri ce nu ne-ar învăța nimic. Căci iubirea pe care poeții o trezesc în noi ne face să acordăm o importanță literală totodată și răspunsuri ce nu ne-ar învăța nimic. Căci iubirea pe care poeții o trezesc în noi ne face să acordăm o importanță literală unor lucruri care pentru ei nu semnifică decât emoții personale. Prin fiecare tablou pe care ni-l arată, ei nu par să ne dea decât o vagă imagine a unui jumăt miraculos, diferit de restul lumii, și în inimă căruia să răspundă dorinței mele și care să reacționeze (și care ne va face să-înțeleagă) este ocaea că pentru autor ele să dea răspunsuri, cînd de fapt tot ceea ce poate să facă este să stricneacă autonoului, și am vrea ca el să ne dea răspunsuri, cînd de fapt dorințe el nu le poate trezi în noi decât făcîndu-ne să contemplăm frumusețea supremă la care i-a fost îngăduit să ojungă prin cea mai înaltă strădonie și artei lui. Dar datorită unei legi ciudate și de astfel providențiale a opticii mintii (lege care înseamnă „poate că noi nu putem primi adevărul de la nimănii, și că trebuie să-l creăm noi însine”), ceea ce este capătul înțelepciunii lor nu ne apare decât ca un început al înțelepciunii noastre astfel încît tocmai în momentul cînd ele se oglindesc nefabila impresie a geniu lui, pe care am vedea-o rătăcind tot atîț de ciudată și despotică pe chipul indiferent și supus și dincolo de care am vrea să ajungem, este însăși esența acestui lucru lipsit, spre a spune astfel, de grosime, adevărat miraj fixat pe o pînză: o vizion. Iar ceața pe care o ochii noștri lacomi ar vrea să străpungă, este ultimul cuvînt al

Rubrică susținută de Adrian DOLGHI, doctor în istorie

HISTORIA EST MAGISTRA VITAE

ETAPA a VI-a

1. Apreciază consecințele evenimentului reprezentat în imagine.

2. Explică cine au fost ameli.

3. Recunoaște monumentul din imaginea alăturată.

Așteptăm răspunsurile voastre timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa a III-a:

1. În imagine este reprezentată semnarea Tratatului de Pace de la București (16 mai 1812), negocierile asupra acestuia. Consecințele acestui eveniment sunt dramatice pentru populația dintre Prut și Nistru. Începînd cu anul 1813, acestui spațiu i s-a dat denumirea Basarabia și a fost încorporat în calitate de provincie autonomă în componența Imperiului Rus. Treptat, autonomia a fost limitată, ca în anul 1873 să fie lichidată complet, iar Basarabia devine gubernie ordinară în componența Imperiului Rus. Guvernul țarist promova o politică de colonizare a teritoriului cu populație alogenă, originară din alte regiuni ale imperiului. De asemenea promova o politică de deznaționalizare și rusificare prin introducerea limbii ruse în administrație, școală, justiție, tipar etc.

2. *Diadoh* – cuvîntul semnifică „urmaș” și desemnează, în special, pe foștii ofițeri ai lui Alexandru cel Mare, care, după moartea acestuia, au început să lupte între ei pentru împărțirea imperiului. Aceștia cu fost: Antigonus, Ciclops, Antipatros, Crater, Eumene din Cardia, Lisimah, Perdicas, Ptolemeu, fiul lui Lagos, și Seleucus.

abonament

3. În imagine este reprezentat un fragment din complexul *Mănăstirile de la Meteora*. Meteora, situată în cîmpia Thesaliei, în apropiere de Kalamaka, între munții Koziakas și Antichassia, este unul din cele mai cunoscute centre monahale ale Răsăritului creștin. O adevărată pădure de piatră ce izbucnește în mijlocul cîmpiei plasează ansamblul monastic într-un peisaj de o măretețe tulburătoare. Meteorele reprezintă cel mai important centru monahal ortodox al grecilor, după Sfîntul Munte Athos.

Rezultatele etapei a III-a:

Cîte 30 de puncte (15,10,5) au acumulat: Viorica GORI, Ionela BIRDAN, Ecaterina ISTRATI, Maria JARDAN, Tamara ISTRATI, Adelina JARDAN, Alina ISTRATI, Ionela JARDAN, Lozova, Strășeni; Aliona CAZACU, Hagimus, Căușeni; Cătălina MUNTEANU, Zăicani, Rîșcani; Veronica ROTARI, Alexandrina BATRÎNCEA, Elena PO-RUBIN, Holercani, Dubăsari; Mădălina BÎTCĂ, Nisporeni; Anișoara ABABII, Mădălina ABABII, Marcela BIRSA, Văsieni, Ialoveni; Mihaela DODI, Susleni, Orhei; Daniela Nani, Ulmu, Ialoveni; Marinela LUPUȘOR, Maria REVENCU, Cobani, Glodeni.

29 de puncte: Luminița ANTON (14,10,5), Balatina, Glodeni; Marinela STICEA (14,10,5), Cobani, Glodeni; Iulian DANU (14,10,5), Șendreni, Nisporeni; Irina GRIGORAȘENCO (15,10,4), Chișinău.

28 de puncte: Daniela GORGOS, cl. a IX-a „A” (13,10,5), Susleni, Orhei.

27 de puncte: Cătălina MIRCOS (13,9,5), Cărpineni, Hîncești.

25 de puncte: Daniela GORGOS, cl. a IX-a „B” (13,9,3), Susleni, Orhei.

22 de puncte: Natalia POSTICĂ (12,10,0), Moldovata, Dubăsari.

Din lipsă de spațiu, publicăm doar numele participanților care au acumulat minimum 22 de puncte. La bilanțul general însă vom ține cont de punctajul tuturor participanților.

NOI – REVISTA COPILĂRIEI ȘI ADOLESCENȚEI TALE

Dragă prietene,
Te poți abona pentru următoarele 9 luni ale anului 2016.

Fiecare dintre colegii tăi merită un abonament la revista NOI. Îndeamnă-i să se aboneze!

Abonîndu-te la NOI, te asiguri cu un adevărat ghid pe tărîmul creației și al autorealizării. Poți miza pe echipa redațională, pe specialiștii asociați și

pe toti cititorii care sunt gata să te asculte, să te înțeleagă și să-ți dea un sfat.

NOI este revista care poate vorbi simplu despre lucruri complicate. Citește număr cu număr și viața ta va deveni mai frumoasă și mai interesantă.

Revista NOI apare lunar, inclusiv în vacanța mare, fără numere comasate.

Prețul unui abonament pentru 9 luni este de 135 de lei.

Indicele PM 31239.

Abonamentul la revista NOI poate fi perfectat la orice oficiu poștal.

RUGĂCIUNI PENTRU MÎNTUIRE (V)

*T*e rog cu umilință, luminează-mi mintea mea,
otelește-mi voia, curățește-mi trupul și sfîntește-mi sufletul. *Amin!*

George DUMITRESCU

MUGURI

Asemenea cornițelor de iadă,
Se îmbulzesc pe ram înfiiii muguri.
Cu lacrimi mari, ca boabele de struguri,
Butucul viței plinge în ogradă.

Miros de frunze arse, fum de ruguri
Si vrăbiile gureșe-n livadă.
Pămîntul aburește din zăpadă,
Cutreierat în carnea lui de pluguri.

O dulce amețeală te colindă
Si geana bate: fluture-n lumină.
Mustind de sevă, pomii din grădină

Au prins golașe ramuri să-și întindă
Si-așteaptă dimineața aprilină
În albe policandre să-i aprindă.

RĂSTURNARE DE SITUATIE

*A*muzant sau nu, dar e cert, susțin cercetătorii. Vacile dau mai mult lapte dacă privesc desene animate la televizor. Însă dacă vizionează filme de groază, cantitatea de lapte scade foarte mult. Acest lucru a fost afirmat și de către un fermier care a instalat în ferma sa televizoare. Poate de aceea, vacile sănt mame extraordinare și ar face orice să își apere puiul. Le plac lucrurile frumoase și sensibile. Aceste animale, înțîlnite foarte des în țara noastră, pot percepe mirosuri de la peste șase kilometri depărtare. Au vederea panoramică și sănt capabile să audă sunete de înaltă și joasă frecvență mai bine decât omul.

*C*ică, Magellan nu a făcut niciodată înconjurul lumii. El a fost omorât de către băştinașii din Filipine când era foarte aproape de această performanță. În Malaysia, Magellan a cunoscut un sclav pe nume Enrique, care vorbea perfect spaniola și cunoștea toate rutele ce se deplasau spre ținta pe care călătorul avea să o atingă. Din echipajul lui Magellan de 236 de oameni, au mai rămas doar 18, care au fost călăuziți de către Enrique în drumul spre Spania. Opiniile clasice sănt răsturnate și se zice că anume acest sclav a fost primul om care a făcut înconjurul lumii.

*P*rinele texte tipărite, calendarele, erau cumpărăte în număr mare de către populație. De ce? Editorii, ca să-i atragă pe oameni, au introdus în calendar: tabele astrologice, datele sărbătorilor religioase, târguri importante, prognoza meteo, sfaturi pentru fermieri, privind însășinările, proverbe, informații istorice sau geografice etc. Orice idee era bună pentru editor pentru a-i determina pe oameni să cumperi aceste explozii de informații, care deveniseră adevărate enciclopedii (de aceea putem considera calendarul cel mai vechi strămoș al ziarelor și revistelor).

Tipărite înghesuit, pentru a nu folosi foarte multă hîrtie, care pe atunci era scumpă, fiind făcută inițial din deșeuri textile, greu de citit și pline de informații, calendarele se dovedeau de multe ori inutile pentru cei care le achiziționau. Astfel, s-a născut vorba din popor a face (cuiva) capul calendar pentru a transmite mesajul: a zăpăci pe cineva după o avalanșă de informații, a încurca cu atîtea vorbe, pierzîndu-se esențialul sau a vorbi prea mult și fără rost.

Și dacă e vorba totuși despre calendar, vă reamintim o altă expresie la fel de cunoscută, cu origini comune, a se uita ca mîța-n calendar, cu sensul de a privi la ceva fără a pricepe nimic (deoarece acei care nu știu să citi cumpărău calendarele, dar nu înțelegau nimic din ceea ce era publicat în ele).

Jonathan SWIFT

POVESTEANOTIMPULUI UITAT

(fragment)

Afost odată ca niciodată, a fost odată, dragi copii, într-o vreme îndepărtată, cînd pamîntul era plin de animale care nu se mîncau între ele, de oameni care nu se dușmăneau... A fost odată... un împărat. El stăpinea tot pămîntul și era bun și blînd, dănic și înțelegător. Pe atunci, în timpul anului, nu erau patru anotimpuri, ci unul singur, în care le întilneai pe toate patru, după cum îți era dorința. Și nu numai pe cele patru pe care le cunoaștem acum, ci și multe altele, azi necunoscute nouă, nici măcar din auzite. Aceste multe stări ale vremii erau toate copiii împăratului, care se numea... Împaratul Timp [...]

Intr-o după-masă, Împaratul, care dormea – vedeti bine că era un împărat cuminte, care dormea în fiecare după-masă, știind că trebuie să crească mare – deci, într-o după-masă, Împaratul avu un vis ciudat. Se făcea că cerul veșnic luminat al împăratiei sale s-a întunecat brusc. Era o noapte neagră, nici măcar vreun licurici nu se zărea prin întunecimea grea ca de smoală. Nu se mai vedea nimic în jur, dar în aer se simtea frigul pătrunzător, din ce în ce mai pătrunzător. Plantele și animalele au început atunci să înghețe, încetul cu încetul. Speriat, Împaratul Timp și-a chemat copiii în ajutor. Primii au venit băieții cei mari care, cu răsuflarea lor proaspătă, au dezghețat pămîntul. Iar Soarele s-a ișit printre nori și lumina a început să pătrundă printre crengile copacilor. Pe urmă au venit fetele cele frumoase ale Împăratului, care au adus Soarele de-a binelea pe cer și au încălzit lumea.

Apoi au venit din nou băieții – mai mici – care au făcut pămîntul să rodească. La sfîrșit, cu mare greu, au apărut fetele lenjeșe și adormite, care au cufundat împăratia într-un somn binefăcător și au acoperit-o cu o haină albă de zăpadă. Trezit din somn, Împaratul își privi împăratia și căzu pe gînduri. Imaginele pe care le visase nu-i mai ieșeau din minte. Se uita cu atenție la copaci și animale și observă că erau cu toții foarte obosiți. Că păreau foarte plăcăsiți. Trăiau de prea multă vreme în același anotimp și atunci, Împaratul luă o hotărîre: avea să facă aşa după cum visase. Chemîndu-și copiii, ii împărți în patru grupuri.

— Voi, le spuse el celor mai mari, veți fi Primăvara. Tu vei fi Boarea, tu vei fi Înmugurirea, tu – Ploaia Caldă. Voi – Vara. Tu vei fi Arșița, tu – Furtuna, iar tu – Miroslul Adormitor al Nopților de Vară. Și tot așa, își numi copiii pe rînd: Rodnicia, Îmbelșugarea, Crivățul, Zăpada. La sfîrșit, luîndu-și rămas-bun de la ei, după ce ii investi pe fiecare cu cîte o haină aleasă, Împaratul Timp se cufundă în vise.

Mai doar me încă și azi, iar copiii lui au luat în stăpînire lumea. Ei sunt Cele Patru Anotimpuri. De atunci Primăvara ne întîmpină cu bucurie, trezindu-ne din Iarna grea, Boarea alungă zăpezile, Înmugurirea trezește pomii, iar Ploaia Caldă dezgheță apele și cheamă animalele afară, în lumină și căldură. Apoi vine Vara: Arșița fugă despletită pe cîmpii și zorește plantele să crească, le mîngîie tulpinile verzi și le cîntă despre sosirea fratelui ei, Rodnicia [...]

Dar stăpînul și tatăl lor a rămas și astăzi tot Împaratul Timp.

Ilustrații: Alexei COLĂBNEAC

Urmare din pag. 12**Rezultatele etapei a III-a:**

39 de puncte (10,10,10,9) au acumulat: Mihaela DODI, Susleni, Orhei; Cristina CĂTĂNOI, Ursoaia, Căușeni; Tamara BIVOL, Bardar, Ialoveni; Marinela LUPUȘOR, Maria REVENCU, Cobani, Glodeni.

38 de puncte: Veronica ROTARI (10,9,10,9), Holercani, Dubăsari; Ionela JARDAN, Maria JARDAN (10,10,10,8), Lozova, Strășeni; Aurelia OBREJA, Silvia MELNIC (10,10,10,8), Orhei; Ana RUGINĂ, Vera MUNTEANU (10,10,10,8), Cobani, Glodeni.

37 de puncte: Ecaterina POPUȘOI (10,8,10,9), Holercani, Dubăsari; Adelina JARDAN (10,10,10,7), Veronica VORNICESCU (9,9,10,9), Lozova, Strășeni; Ana-Maria URBINELLI (9,10,10,8), Cobani, Glodeni; Valeria MINCIUNĂ (9,9,10,9), Corjova, Criuleni.

36 de puncte: Nicoleta COJOCARI (9,8,10,9), Ciripcău, Florești; Alina PLESCO (9,9,10,8), Orhei; Gabriela ALBOT (9,9,10,8), Cobani, Glodeni.

35 de puncte: Andreea POPA (9,8,10,8), Ciripcău, Florești; Natalia POSTICĂ (9,9,10,7), Molovata, Dubăsari; Alina LUCHIȚĂ (9,9,10,7), Bardar, Ialoveni.

34 de puncte: Cătălina MIRCOS (10,6,10,8), Cărpiniți, Hincești.

31 de puncte: Alexandrina BATRÎNCEA (4,9,10,8), Holercani, Dubăsari; Valeria DOLGHIER (10,5,10,6), Ciripcău, Florești; Cristina JITOREANU (8,5,10,8), Ungheni.

30 de puncte: Mihaela TONU (10,4,7,9), Bardar, Ialoveni; Alina ROTARI (4,8,10,8), Holercani, Dubăsari; Ionela BÎRDAN (10,10,10,0), Lozova, Strășeni.

29 de puncte: Teodora GUȚU (9,10,10,0), Drochia, Drochia.

28 de puncte: Emilia CIOCANU (10,1,10,7), Costuleni, Ungheni; Maricica ANDONI (10,0,10,8), Colibași, Cahul.

27 de puncte: Cătălina MUNTEANU (9,8,10,0), Zăicanî, Rîșcani.

23 de puncte: Camelia PORUBIN (4,2,10,7), Holercani, Dubăsari; Valentina COJAN (6,0,10,7), Colibași, Cahul.

22 de puncte: Eugenia RUDACOV (6,0,9,7), Strășeni.

21 de puncte: Vasile ANDREEV (8,3,10,0), Holercani, Dubăsari.

Eseurile plagiate se apreciază cu 0 (zero) puncte.

Din lipsă de spațiu, publicăm doar numele participanților care au acumulat minimum 21 de puncte. La bilanțul general însă vom ține cont de punctajul tuturor participanților.

Urmare din pag. 13

În acest caz vorbim de o explozie ecologică. În cursul istoriei, se cunosc dese „explozii” și invaziile de agenți patogeni, la om, care au provocat grave epidemii, cu decimarea a zeci de mii de oameni, de pe mari suprafețe continentale. Dezvoltarea excesivă a bacteriei *Yersinia pestis* a provocat, în trecut, ciuma sau pesta, care au luat forme de pandemie, întinzându-se pe mai multe continente. O altă epidemie periculoasă, holera, a reușit să ucidă zeci de milioane de oameni între anii 1816 și 1960. Sunt însă și cazuri când însuși omul „contribuie”, neintentionat la producerea unor asemenea explozii ecologice. Astfel, omul a adus din America de Nord filoxera. Acest dăunător catastrofal a invadat apoi întreaga Europă. La fel s-au petrecut lucrurile și cu gîndacul de *Colorado*, care a invadat Europa, producind pagube imense culturilor de solonacee și a.

Punctajul acumulat de participanți la etapa a III-a:

30 de puncte a acumulat: Tamara ISTRATI (10,10,10), Lozova, Strășeni.

29 de puncte (10,10,9): Maria JARDAN; Ionela JARDAN, Lozova, Strășeni; Irina GRIGORAȘEN-CO, Chișinău.

28 de puncte: Mihaela DODI (9,10,9), Susleni, Orhei; Elena PORUBIN (8,10,10) Holercani, Dubăsari.

25 de puncte (10,10,5): Alina ISTRATI, Ecaterina ISTRATI, Lozova, Strășeni.

23 de puncte: Alina LUCHIȚĂ (9,6,8), Bardar, Ialoveni.

21 de puncte (9,10,2): Daniela GORGOS, cl. a IX-a „A”, Marinela SAJIN, Susleni, Orhei.

20 de puncte: Veronica ROTARI (10,10,0), Holercani, Dubăsari; Luminița ANTON (10,10,0), Balatina, Glodeni.

19 puncte: Alina ROTARI (9,10,0), Holercani, Dubăsari; Alina PLESCO (9,10,0), Orhei.

18 puncte: Marinela STICEA (9,9,0), Cobani, Glodeni.

17 puncte: Cătălina MUNTEANU (4,7,6), Zăicanî, Rîșcani; Nadejda CEBOTARI (8,7,2), Vasile ANDREEV (8,9,0), Holercani, Dubăsari.

16 puncte: Alexandrina BATRÎNCEA (8,8,0), Holercani, Dubăsari; Viorica GORI (6,10,0), Lozova, Strășeni; Natalia ODOBESCU (8,8,0), Cușmirca, Șoldănești.

15 puncte: Tatiana ODOBESCU (8,7,0), Cușmirca, Șoldănești; Tamara BIVOL (5,10,0), Bardar, Ialoveni.

14 puncte: Adelina JARDAN (5,9,0), Lozova, Strășeni.

11 puncte: Alina CAZACU (4,7,0), Hagimus, Căușeni; Tatiana BALAN (4,7,0), Slobozia, Ștefan-Îndărătit.

Din lipsă de spațiu, publicăm doar numele participanților care au acumulat minimum 11 puncte. La bilanțul general însă vom ține cont de punctajul tuturor participanților.

Rubrică susținută de Tatiana CRESTENCO,
Oficiul Avocatului Poporului

ACCES INTERZIS

Frățitorul meu anul acesta a mers în clasa întâi. Părinții mei s-au confruntat cu următoarea problemă: după o săptămână de la începerea anului de studii, nu li s-a mai permis să îl ducă direct pînă în clasă, accesul în instituția de învățămînt fiind interzis. Menționez că paza instituției este achitată din banii părinților. Este normal acest lucru? Mai ales că frățitorul meu are momente cînd plinge sau refuză să meargă la școală anume din acest motiv.

**Amelia SCARLAT, 15 ani
Chișinău**

Dragă Amelia, în foarte multe instituții de învățămînt au fost înregistrate cazuri cînd părinții unor copii intrau în sălile de clasă și agresau copiii. Astfel, pentru a nu admite situațiile cînd părinții încercă de sine stătător să facă „ordine” în rîndul copiilor, administrația instituțiilor de învățămînt interzice părinților accesul în școli și licee. Această prevedere se regăsește în Regulamentul intern de funcționare al instituției de învățămînt.

În cazuri speciale, părinții scriu cerere pe numele directorului și doar atunci li se permite accesul în instituția de învățămînt. Frățitorului tău trebuie să i se explice că este pentru binele lui această procedură.

Colega mea are probleme cu vederea. Recent s-a confruntat cu o situație neplăcută la lecția de educație tehnologică. După mai multe discuții, profesoara i-a permis să cumpere ată mai groasă și stofă cu un caracter mai pronunțat ca să realizeze un prosop. La lecția următoare ea deja își cumărăse toate cele necesare, însă profesoara i-a reproșat, ridicînd vocea la ea, că a exagerat cu mărimile. Este obligată colega mea, care are probleme cu vederea de cînd o știu, să participe la asemenea activități?

Tatiana, 14 ani, Edineț

Dragă Tatiana, pentru a asigura accesul tuturor copiilor în cadrul instituțiilor de învățămînt, Ministerul Educației a aprobat o serie de modificări în Curriculumul școlar, dar și în Planul de învățămînt.

Astfel, pentru copiii cu cerințe educationale speciale profesorii sănătății obligați să modifice criteriile de notare, modalitatea de predare, dar și cerințele. Îți recomand să sesizezi cele întîmpliate specialiștilor în cadrul Serviciului de asistență psihopedagogică din Edineț.

Nota redacției: Dacă aveți întrebări ce țin de drepturile voastre, scrieți-ne pe adresa revistei NOI.

Rubrică susținută de Constantin OLTEANU

CITIUS, ALTIUS, FORTIUS!

*J*ăcăne cu încă o etapă consumată și asta nu înseamnă decît un pas mai aproape de podium. Stîm că dincolo de întrebările noastre urmează un efort al vostru în speranță că veți găsi răspunsul corect. Si mai stîm că acest efort poate fi diferit pentru fiecare dintre voi. Unii răscolesc prin memorie, alții caută prin calculatoare, o altă parte merg la poliță cu cărti ca să găsească răspuns la întrebările pe care le tot sucim și le tot rotim în cabinetele redacției noastre. Este vorba de un exercițiu pe care trebuie să-l faceți pentru a acumula cât mai multe cunoștințe. Ca să culegi un măr trebuie să întinzi mîna. Astă înseamnă efort.

Dar să revenim la mai vechile noastre întrebări și la mai noile voastre răspunsuri.

ETAPA a V-a

1. Cine este Președinte al Federației Naționale de Hochei pe Gheăță din Moldova? (5 puncte)
2. Cine este poreclit ZiZu și care este funcția pe care o deține acum? (4 puncte)
3. Care este considerat cel mai bogat club de fotbal din lume? (3 puncte)

Așteptăm răspunsurile voastre timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa a II-a:

1. Naționala Republicii Moldova a acumulat 2 puncte.
2. 5 goluri în doar 9 minute.
3. Marea maestră a șahului românesc, Elisabeta Polihroniade, pe 23 ianuarie curent a decedat, dar pînă la sfîrșitul vietii a locuit în București.

Rezultatele etapei a II-a:

Iată și numele celor care au acumulat maximum de puncte (12 puncte):

Vasile ANDREEV, Elena PORUBIN, Maria CÎRNAT, Alexandrina BATRÎNCEA, Alina ROTARI, Veronica ROTARI, Holercani, Dubăsari; Alina LUCHIȚĂ, Bardar, Ialoveni; Daniela GORGOS, cl. a IX-a „A”, Daniela GORGOS, cl. a IX-a „B”, Mihaela DODI, Susleni, Orhei; Aliona CAZACU, Hagimus, Căușeni; Tamara BIVOL, Bardar, Ialoveni; Emilia CIOCANU, Costuleni, Ungheni; Luminița ANTON, Balatina, Glodeni; Andrei și Daniel MORARU, Alexandru TARACILĂ, Selemet, Cimișlia; Marinela STICEA, Cobani, Glodeni.

Ecaterina HERTĂ, Bardar, Ialoveni a acumulat 7 puncte.

Din lipsă de spațiu, publicăm doar numele participanților care au acumulat minimum 7 puncte. La bilanțul general însă vom ține cont de punctajul tuturor participanților.

RUSSELL CROWE

Este imposibil să nu-l cunoască cineva dintre cititori noștri pe protagonistul filmului *Gladiator*, Russell Crowe, dar nu este de trecut cu vederea și rolul său principal în filmul cu tentă psihologică *Jocurile ratăunii*, un film pe care îl recomand tuturor tinerilor, care vor să devină cineva în viață, plus la toate să facă o alegeră corectă, care nu ar dăuna nici clitora, nici propriei sănătăți mintale. Un film despre dorințe și despre felul în care ajung acestea să ne distrugă viață, dacă nu știm să discernem corect adevărul de ceea ce este mai puțin adevărat.

Russell Crowe s-a născut pe data de 7 aprilie 1964, în Wellington, Noua Zeelandă și a crescut în Sydney, Australia. Și-a început cariera de actor de mic și a jucat în cîteva show-uri australiene locale. Mai tîrziu, a cîntat într-o trupă și a lucrat în calitate de chelner. La vîrstă de 25 de ani, Crowe a obținut primul său rol important în filmul *Prisoners of the Sun*, dar s-a făcut cu adevărat remarcat prin prestația din filmul *Proof* din 1991.

Crowe a cîștigat în 2001 premiul Oscar pentru cel mai bun actor în rol principal cu rolul gladiаторului Maximus din producția de mare succes *Gladiatorul* în regia lui Ridley Scott. După acest mare succes, împreună cu trupa sa de muzică, *30 Odd Foot of Grunts*, a susținut primul său concert în SUA, în Austin, Texas. Asociația criticiilor de film i-a acordat, de asemenea, premiul pentru cel mai bun actor, iar Crowe a primit nominalizări și pentru premiile *Screen Actors Guild*, *BAFTA*, precum și pentru *Globul de Aur*. Cu un an în urmă, fusese nominalizat la Oscar pentru rolul său din *The Insider*, un film de Michael Mann.

Născut în Noua Zeelandă, Crowe a crescut în Australia, unde a și fost răsplătit pentru munca sa. Meritele sale au fost recunoscute de Institutul de film australian (AFI) timp de trei ani la rînd, începînd cu 1991, cînd a fost nominalizat pentru cel mai bun actor, datorită rolului din *The Crossing*.

Crowe și-a făcut debutul în lumea filmului american odată cu apariția din 1995 în *The Quick and the Dead*, alături de Gene Hackman și Sharon Stone, urmînd apoi rolul hacker-ului Sid 6.7 din *Virtuosity*.

Crowe deține o fermă de 560 de ari la nord de Sydney, unde locuiesc părinții săi și fratele său mai mare și unde are grijă de o mulțime de animale pe care le numește „prietenii mei”.

Este foarte bun prieten cu Jodie Foster și Nicole Kidman. În 2003 s-a însurat cu Danielle Spencer pe care o cunoscuse în 1989 în timpul filmărilor la *The Crossing*; împreună cu care are doi copii.

Ana CEAPĂ

CRISTINA NEAGU

Mezina familiei Neagu s-a născut pe 26 august 1988, în cartierul Ghencea din București. A îndrăgit handbalul în-tîmplător. La 12 ani, prin 2000, cînd era la ora de sport, au fost vizitați de antrenoarea Maria Covaci, care venise să facă o selecție pentru secția de handbal a Clubului Sportiv Școlar Nr. 5. Ea nu a ezitat nici o clipă și a decis să meargă să o încerce și pe aceasta. Și nu a dat-o în bară deloc. Succesul i-a fost garantat de atunci, iar viața ei a luat o întorsătură radicală. Chiar dacă totul a început într-o joacă, Cristina Neagu și-a asumat în totalitate responsabilitățile. Se antrena de la ora 9 dimineață și de la ora 19 seara. Ba mai mult, era nevoie să-și plătească din economiile sale deplasările la sală, cantonamentele și băremurile de arbitraj. Însă Dumnezeu, probabil, nu a trecut cu vederea sacrificiul său și îi aduce în 2005 titlul de cea mai valoroasă jucătoare a lumii la Campionatul European de junioare din Austria. Lanțul abia începe. În 2006 obține același titlu la Campionatul Mondial de Tineret din Canada, iar în 2007 – medalia de bronz la Izmir. Și aceasta la doar 19 ani.

Din 2009 și pînă în 2015 în palmaresul său s-a tot auzit sintagma *cea mai bună*. A fost desemnată *cea mai bună jucătoare* de două ori, cel mai bun debutant, *cea mai bună handbalistă* de patru ori, *cea mai bună marcatoare* de trei ori, *cea mai bună pasatoare* etc. Or, acest lucru spune foarte multe sau spune totul despre ceea ce este un sportiv.

Anul 2015 a fost cel care a încununat cariera sa de succes. Româna Cristina Neagu este desemnată *cea mai bună jucătoare a lumii* la Campionatul Mondial de Handbal Feminin. Punct și de la capăt. Un nou sportiv cu nume vine în plină forță.

Și cînd mă gîndesc, dragi cititori, că e la început de cale și că abia la 22 de ani are atîtea adunate. Dar ce se va spune despre numele său peste ani? Va deveni un fenomen, iar istoria sportivă va scrie pagini despre succesul său.

Pfîrșit de an. Unii sunt fericiți că au reușit să intre în noul an fără datorii, cu reușite și plini de succes, alții însă continuă să se plîngă de greutățile care și de data aceasta se țin scai de ei. Toată lumea face bilanțuri. Nostalgia pentru anul trecut durează vreo trei luni, pînă cînd toți uită de precedentul an. NOI însă nu putem uita de evenimentele sportive și de cei mai buni sportivi. Printre ei se numără și *cea mai fericită româncă*, handbalista Cristina Neagu, considerată *cea mai bună jucătoare* de handbal din anul 2015. Un succes destul de promițător pentru sportiva din România.

Olesea CURMEI

SOFIA KOVALEVSKAIA – PRINȚESA ȘTIINȚEI

Matematica necesită multă imaginație și este imposibil să fii un bun matematician fără a fi un pic poet.

Sofia KOVALEVSKAIA

Jn toiul iernii, la 15 ianuarie 1850, la Moscova, în familia generalului din armata țaristă Vasili Korvin-Krukovski și a Elizavetei Schubert, s-a născut al doilea copil. Era o fetiță și mamă-sa își alunga ca un voal de ceată prezicerea bunicului, renumit matematician al timpurilor: „copilul, pe care îl aștepți va fi matematician și îmi va urma calea”. Nu, nu putea să fie adevăr – pentru fetițe tradițiile prescriveau un viitor exclusiv în sînul familiei, fără nici o șansă de a urma studiile superioare, dar mite să devii savant!

În scurt timp familia generalului pensionat s-a transferat la moșia lui de la Polibino, de lîngă orașul Vitebsk. Camera Sofiei, din lipsă de tapete, avea peretii lipiti cu foi de hîrtie, împînzite de lectiile de matematică ale renumitului matematician Ostrogradski. Misterul formulelor neînțelese a captivat-o. Cine știe cum a influențat-o această situație și ce potențial de cunoaștere a stimulat, dar cert e că de la o vîrstă fragedă Sofia, sau, cum i se mai spunea frecvent – Sonea, a demonstrat abilități deosebite față de aritmetică. Meditatorul care o instruia era mirat de minteaageră a copilei – prindea ușor noțiuni, pe care adesea maturii le înțelegeau cu greu. Avea doar zece ani când s-a familiarizat cu manualul lui Burden, după care se studia la universitatea din Paris. Pătrundea în esența temelor complicate din manualele de fizică pentru studenți.

Auzind despre capacitatele Sonei, un vecin i-a sugerat tatei să-l angajeze pentru studii mai profunde pe un ofițer militar, mare cunosător al tainelor matematice. Muzica și limbile străine, pe care Sonea le însușea la fel de ușor, au rămas în trecut – ea deja era inițiată în cele mai sacre capitole ale matematicii de către unul dintre cei mai notori matematicieni ruși, A. Strannoliubski din Sankt-Petersburg. În Rusia fetele le erau interzise studiile în universități, o șansă fiind țările occidentale. Însă pentru a obține un pașaport pentru străinătate, era necesară permisiunea tatălui sau a soțului. Tatăl nu agreea ideea continuării studiilor de către fiică-sa, astfel că unica ei posibilitate era o căsătorie fictivă. În 1868, împreună cu tînărul său „soț”, Vladimir Kovalevski, Sofia pleacă în Germania, la Heidelberg, unde era „paradisul știin-

ței”. Timp de doi ani i-a avut ca profesori pe renumiți savanți, fizicienii Kirchhoff și Helmholtz și chimistul Bunsen – nume cunoscute și azi de orice student. Apoi Sofia pleacă la Universitatea din Berlin, dar aici, ca și în Rusia, fetele nu erau admise la studii. Ia lecții particulare de la notoriul profesor Weierstrass, care a apreciat înalt talentul tinerei și a susținut-o.

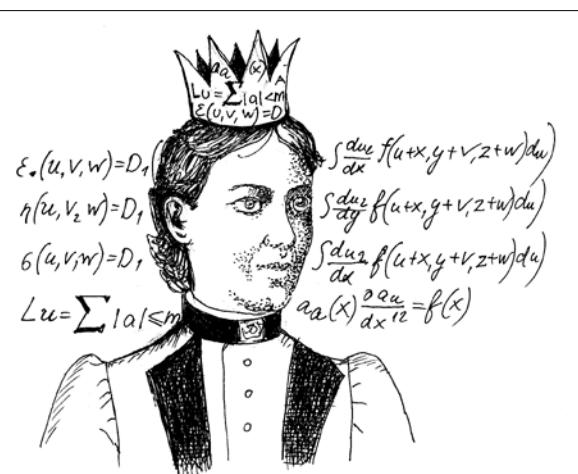
S-a dedicat găsirii ecuațiilor ce descriu rotațile corpurilor solide – de la titirez la inelele planetei Saturn. Trei lucrări profunde, realizate în perioada colaborării cu Weierstrass, i-au permis să obțină cu brio în 1874, la Universitatea din Göttingen, titlul de doctor în Filozofie, devenind prima femeie-doctor în matematici. Deși colegii o elogiau, cariera științifică rămînea incertă în virtutea tradițiilor discriminatorii. Se întoarce în patrie în speranța de a se angaja la vreo universitate, dar în zadar: Rusia a primit-o cu râceală. Și din nou se implică Weierstrass – el pune în joc toată autoritatea sa și relațiile și îi găsește, din 1884, un loc de profesor la Universitatea din Stockholm, dar cu o condiție: în primul an își duc prelegerile în limba germană, iar deja în al doilea an – în suedeză. Investigațiile Sofiei Kovalevskaya sunt înalt apreciate de centrele științifice europene – în 1888 Academia Franceză de Științe îi decernează înaltul premiu Borden, apoi urmează un premiu de la Academia de Științe a Suediei. În Suedia este supranumită prințesă a științei.

Deși în 1889 devine membru corespondent al Academiei din Sankt-Petersburg, savantei în Rusia nu i se permite nici să asiste la ședințele Academiei! Sofia Kovalevskaya s-a manifestat și în calitate de scriitoare și publicistă – pe parcursul anilor a publicat articole de critică teatrală, romane, drame, versuri. Însă soarta nu a fost milostivă cu mult talentata Sonea – la 10 februarie (stil vechi), la doar 41 de ani, moare la Stockholm de pneumonie, cu multă tristețe pentru reticență manifestată față de patria sa, căreia i-a dus faima în toată lumea. Urmașii i-au înveșnicit numele: un crater de pe Lună, un asteroid, străzi, instituții, premii îi poartă numele. Iar o teoremă, Cauchy-Kovalevskaya, este cunoscută de către toți matematicienii.

Violeta ZABULICĂ Sankt-Petersburg, savantei în Rusia nu i se permite nici să asiste la ședințele Academiei!

Sofia Kovalevskaya s-a manifestat și în calitate de scriitoare și publicistă – pe parcursul anilor a publicat articole de critică teatrală, romane, drame, versuri. Însă soarta nu a fost milostivă cu mult talentata Sonea – la 10 februarie (stil vechi), la doar 41 de ani, moare la Stockholm de pneumonie, cu multă tristețe pentru reticență manifestată față de patria sa, căreia i-a dus faima în toată lumea. Urmașii i-au înveșnicit numele: un crater de pe Lună, un asteroid, străzi, instituții, premii îi poartă numele. Iar o teoremă, Cauchy-Kovalevskaya, este cunoscută de către toți matematicienii.

Iurie SCUTARU, doctor în științe

Rubrică susținută de Valerie VOLONTIR

FLORI PENTRU EA

RELUĂM ANTRENAMENTELE PE RINGUL DE VOIE BUNĂ!

Nu știu de mai tii minte că la prima mușcătură din ultima pară mălăiață de anul trecut te îndemnam să mă dumerești cînd s-a născut Iisus Hristos, dacă noi sărbătorim de două ori – la 25 decembrie și 7 ianuarie, de Crăciun pe stil nou și pe stil vechi, nașterea Mîntuitorului, apoi încă de două ori – la 1 și 14 ianuarie, pe stil nou și pe stil vechi, serbăm Anul Nou dintr-o numărătoare care tot de la nașterea lui Hristos începe. Să-ți spun drept, eu nu sănătățit de naiv ca să fi așteptat de la tine răspunsul la o întrebare generată de haosul din calendarele laice și religioase, știind că o sumedenie de minti luminate și-au găsit în rezolvarea acestei probleme sensul întregii lor vieți. Eu altceva am vrut. Să pricepi că în viață astăzi și lucrurile clare la prima vedere îți pot da de gîndit, dacă te deprinzi să-ți pui creierii în mișcare din dorința de a înțelege pentru ce faci umbră pământului și pe ce lume trăiești.

Ferit-a Sfîntul să-ți închipui că eu, în comunicația cu tine, mi-ășa asuma rolul de mentor din simplul motiv că am mai mulți ani și o experiență de viață mai bogată. Din contra, dacă nevastă-mea întrece măsura la sîcîut fiica sau feciorul cu povetă, eu o întreb: „Tie îți place cum trăiești și ce ai obținut în viață?”, iar cînd zice că nu, nu-i place, o mai iscădesc: „Atunci de ce crezi că tinerii ar trebui să procedeze exact ca tine în orice situație, dar nu așa cum găsesc ei de cuviință?”. Iată de ce șed eu acum și mă gîndesc pe cît este de reușită metoda prin care m-am apucat să te familiarizez cu umorul. După cazna de la școală, cînd sperai să te mai delectezi cu cititul, iată și moșul cu sfaturile lui! Te înțeleg și zău că nu te invidiez, dar îi zic înainte, fiindcă nu am la îndemînă nimic mai potrivit decât propria experiență. Oricit de mult te-ăș surprinde, spunându-ți că o glumă copioasă este rodul unei munci serioase, accentuez din nou că simțul umorului se atrofiază în lipsă exercițiilor permanente și îți mai propun o pagină pentru antrenamente.

la poalele lui Parnas

ȘORICELUL DIPLOMAT

Pisicuța se trezește
și motanului dă veste:
– Am văzut acum, în vis,
Cum un șoricel am prins...
– Ei și ce-ai făcut cu el,
Dacă spui că-i mititel?
– Cînd a zis că sunt frumoasă,
L-am lăsat să plece-acasă.

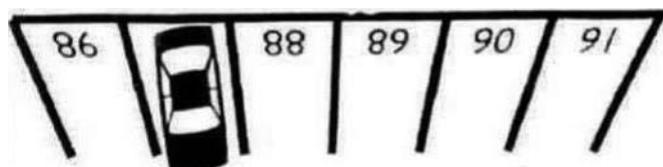
Bunicul Dumitru DUCA,
pentru nepoțica din Telecentru, Chișinău

lecție de logică

CINE-I PRIMUL ÎN PARCARE?

Iată răspunsul la testul de inteligență propus de Dana ȚURCANU de la Liceul Gh. Asachi din Chișinău în nr. 12, 2015 al revistei.

Imaginează-ți că ești la volanul automobilului și citești numerele privind înapoi: 86, 87 (sub mașină), 88, 89, 90, 91.

VREI SĂ FII TROUBLE-SHOOTER?

N-am de unde ști cum te-ai descurcat, fiindcă și-a fost lene să-mi spui. Oricum ar fi, te invit să-ți pui creierii în mișcare cu două exerciții propuse angajaților unei firme specializate în soluționarea problemelor irezolvabile pentru expertii din domeniile care au cerut ajutorul (trouble-shooter).

Jos pălăria!

Un cinematograf din nu știu ce oraș american era pe cale de a intra în insolabilitate. Precum s-a constatat, spectatorii erau nemulțumiți de faptul că doamnele nu-și scot pălăriile care, în timpul vizionării filmelor, îi încurcă să vadă ce-i pe ecran. Administrația cinematografului a făcut tot ce-i posibil pentru rezolvarea problemei: și la garderobă a afișat un anunț, și prin radio îndemnă doamnele să dea dovadă de bună educație, însă rezultatul era egal cu zero. Atunci a fost invitat un trouble-shooter care... a găsit soluția!

FĂRĂ CUVINTE
Margareta CHIȚCATĂ

Gata, nu mai poți fura!

Firma „Nike”, ca să-i fie venitul mai barosan, a deschis cîteva fabrici de încălțăminte în zone cu brațe de muncă ieftine. Planul era bun și treaba avea să meargă strună, de nu apărea chiar din start o problemă irezolvabilă pentru specialiștii din oficial central al firmei: partea leului din producția gata era furată de angajații întreprinderilor. Și în acest caz a fost invitat un trouble-shooter care, fiind pus la curent cu situația, urma să găsească soluția.

Rubrică susținută de Victor PAVLIUC

Așadar, firma „Nike”, pentru a-și optimiza cheltuielile, a hotărât să producă adidași în cele mai sărare țări ale Africii. Totul a fost calculat și programat din timp, au fost construite fabricile, instalate utilajele și pregătite cadrele. Se aștepta un profit de invidiat și chiar avea să fie, de nu ieșea la iveală un clinci imprevizibil: muncitorii autohtoni furau producția fabricilor sistematic și în cantități immense. Sate întregi, de la pici pînă la bătrîni, au ajuns să poarte adidași de la „Nike”, deși prețul lor pe piață era comparabil cu salariul anual al unui lucrător. Încercarea de a angaja mai mulți paznici din rîndurile aborigenilor, în loc să amelioreze, a agravat starea de lucruri, fiindcă și paznicii, și familiile lor îndrăgiseră adidașii produși la „Nike”. Nici paza adusă din SUA nu rezolva problema, deoarece ar fi crescut prea mult cheltuielile. Prin urmare, de la trouble-shooter se cerea să găsească metoda ce ar asigura reducerea la zero a furturilor, fără a cere cheltuieli suplimentare pentru paza fabricilor și a depozitelor. Și iată că acel trouble-shooter, care nu prea cunoștea nuanțele procesului de producere a încălțămintei, dar, spre deosebire de managerii companiei, a fost în stare să analizeze situația din cu totul alt punct de vedere, și a găsit soluția optimă și a rezolvat problema!

limpezirea apelor

ATÎT DE SIMPLU?!

Ca să nu uiți pînă la vară condițiile problemelor de la lecția de logică, îți dau acum răspunsurile, ca să le confrunți cu soluțiile născute în capul tău.

Jos pălăria!

Ai vreo idee? Nu? Atunci îți spun cum a rezolvat problema acel trouble-shooter ingenios. Iată-ășă, schimbînd textul anunțului de la garderobă: „Rugăm doamnele să-și scoată pălărioarele în timpul vizionării filmului. Rugămintea nu se referă la damele în etate”. E clar că nici o doamnă nu a dorit să fie trecută în categoria damelor în etate.

Gata, nu mai poți fura!

Specialistul invitat de „Nike” s-a descurcat încă mai ușor, căci avea destulă experiență acumulată la firma americană „Reebok”, care la fel o pățise, cînd a deschis cîte o filială de producere a încălțămintei pentru sport în Thailanda și în Taiwan, unde muncitorii tot preferau să se încalze din furat. Măsurile represive nu au avut efect, doar soluția propusă de trouble-shooter a lăsat hoții fără chiliipir. Știi ce ieșire din situație a găsit șmecheroul? Acum pantoful drept este produs în Taiwan, iar cel stîng – în Thailanda, fiind împerecheați în SUA sau în Europa, adică în locul comercializării.

Asta-i tot pentru ziua de azi. Dacă ai auzit și tu de asemenea situații, dă-mi de știere, să le discutăm împreună. Mai știi, poate găsim soluția optimă.

INTERMINABILA TRANZIȚIE

De un sfert de secol Republica Moldova se află în tranziție. De la economia protecționistă la cea de piață. La o economie cu adevărat liberă. La un mediu ce ar stimula afacerile și investițiile. Ar asigura un trai decent cetățeanului.

Se schimbă guverne. Sînt elaborate foi de parcurs, planuri de acțiuni. Partiile ele sînt realizate. Reformele însă tenează. Ne mișcăm încet, foarte încet. Ne aflăm la 25 de ani după ce Republica Moldova a devenit independentă, ne aflăm la un sfert de veac după o situație economică similară sau aproape similară cu cea a țărilor care s-au desprins din spațiul sovietic, perioadă care ne-a dus într-o direcție din ce în ce mai marginală.

Reformatorul Polonie, Leszek Balcerowicz, afirma că un politician are de ales între două lucruri, face reforme și pierde puterea sau mimează reformele prin acțiuni populiste și se menține în fotoliu. „Este nevoie de mai puține viziuni mărețe și mai multe soluții concrete”, spune el. Ceea ce ne-a lipsit nouă au fost soluțiile concrete și ceea ce am avut au fost zeci și sute de strategii și programe.

Sub influența experiențelor și modelelor occidentale, viața economică moldovenească, sub toate aspectele ei, începe să se dezmorțească. Iar semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană a marcat începutul unei perioade hotărîtoare în construirea unei economii moderne. Multe din acțiunile planificate pentru primul an de implementare a Acordului însă nu s-au pus în practică. Un program anticriză sănătos de țară în condițiile unei crize regionale profunde nu a fost însă dus la bun sfîrșit, el a „înghețat” în fază de proiect.

Și în anul 2015 modelul de creștere a rămas cel din ultimii ani, bazat pe consum, remitențe. „E nevoie de o restructurare profundă a modelului economic”, constată expertii Centrului Analitic Independent Expert-Grup. Într-un an de recesiune, ne-am convins că economia moldovenească nu este imună la şocurile negative, externe sau interne. Am văzut însă că nu a fost și o reacție pe măsură.

Asigurarea unei creșteri durabile pentru Republica Moldova nu este doar un concept la modă, el este o necesitate vitală.

Alexandru DIMITROV

PRIMA REGULĂ ÎN SPORT

Cristian CHIRITA, născut în Chișinău, elev în clasa a IX-a la Liceul cu program sportiv din Cîmpulung-Muscel, România. Membru al Clubului de Tenis de Masă *Pristavu*. Performanțe: multiplu campion al Republicii Moldova și al Ucrainei. Locul 3 în Belgia la *Top 16 Europa*. În cadrul unei selecționări pentru European Open și devine campion mondial în concursul pe echipe la *ITTF Mondiale Cadet Challenge 2015*. Locul 3 la Campionatul European pentru cădeți și juniori la Bratislava, Slovacia.

*D*e unde începe pasiunea ta pentru tenisul de masă?

— Prima dată am ținut paleta în mână la sase ani, fiind îndrumat de mama mea. Am început să practic tenisul de masă la clubul *Top-Spin*, din Chișinău, iar în prezent, sunt titular al Clubului Sportiv *Pristavu*. Părintilor mei le sunt recunoscător pentru toate eforturile pe care le fac pentru mine și nu în ultimul rând, antrenorilor mei.

— Cum te pregătești înainte de un meci important?

— Înainte de meci mă aşez pe scaun, îmi arunc prosopul pe mine și mă gîndesc la ce trebuie să fac. Astfel reușesc să mă concentrez.

— Ai o partidă memorabilă?

— Meciul pentru medalia de la europene a fost un joc dificil, de neuitat.

— Participanții la concurs îți devin prieteni?

— Concurența nu trebuie să lase loc de dușmanie, invidie. De la toate competițiile am învățat și m-am ales cu prieteni.

— Cine te inspiră în acest sport? Ai vreun model în acest sens?

— Dimitri Ovtcharov este preferatul meu. De la marii sportivi ne îmbogățim arsenalul de procedee tehnico-tactice.

— Care este cel mai important lucru pe care l-ai învățat de la profesorii tăi?

— A fi educat, iată regula de aur în sport. De la acest aspect pornesc succesele și insuccesele, medaliiile, dar și ratarea lor.

— Cum e să fii cel mai bun dintre cei mai buni?

— E o emoție de nedescris. Te simți cap de serie, dar imediat îți aduci aminte că la 15 ani e prea devreme să te umfli în pene, deoarece încă e loc de multă muncă și dăruire.

— Ce presupun planurile tale de viitor?

— Nu mă las de tenis. Îmi propun ca la 18 ani să ajung campion mondial. Sună bine!

— Îți place să citești?

— Sigur că da. Romanul *Comoara din insulă* a lui Robert Louis Stevenson m-a ținut cu sufletul la gură, mai ales că protagonistul, un băiat de cincisprezece ani, dă doară de mult curaj și perseverență.

Pentru NOI – Daniela COJOCARU

Rubrică susținută de Daniela CODREANU

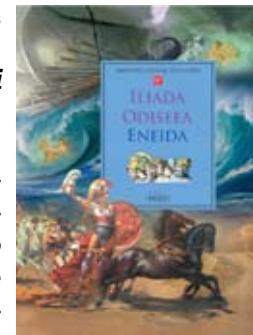
CELE MAI FRUMOASE FLORI; PÎINE CU ROUĂ; TOPORUL CU COADĂ DE PĂUN. Grigore Vieru. Chișinău: *Cartier codobelc*, 2015, 24 p.

O mare bucurie să le ții în mână. O mare bucurie să poți petrece o seară în compania lui Grigore Vieru lîngă copilul tău, sora sau frățiorul tău mai mic. Despreleam lecții de viață atât de necesare zilei de astăzi din cuvîntul scris, dar și din ilustrațiile remarcabile: *Sînt cele mai frumoase flori*, pentru că te-ai trudit pentru ele; *Apoi cea mai bună e pîinea cu rouă*; *Acum toporul cu coadă de păun stă între căldări fără fund și ceainice sparte și alte lucruri vechi*. Ilustrații de Oana Ispir, Roman Tolici și Ghenadie Popescu. Lectură plăcută!

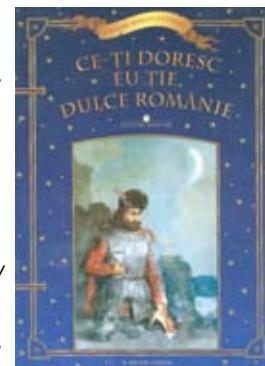
ILIADA. ODISEEA. ENEIDA. Chișinău: *Prut International*, colecția *Biblioteca pentru toți copiii*, 2015, 244 p.

Epopei care au răzbit timpul, repovestite pentru copii de George Andreeșu. Legendele și miturile greco-romane, redate într-o formă accesibilă ca dimensiune și expresie, te invită, dragă cititorule, să faci pact cu istoria și cultura clasică antică, să afli despre faptele de vitejie ale eroilor greci și romani, despre uneltirea zeilor și a zeițelor. „E un mod de adaptare, de împrospătare, de reîncărcare energetică, în intenția de a regăsi prospetimea și vivacitatea capodoperelor plăsmuite în neguri de vremuri, în adînc de Antichitate” (Leo Butnaru).

CE-ȚI DORESC EU ȚIE, DULCE ROMÂNIE. Lecturi școlare. Chișinău-București, *Litera mică*, 2015, 32 p.

Ai în față ta o colecție de poezii patriotice semnate de M. Eminescu, V. Alecsandri, D. Bologașeanu, G. Coșbuc și St. O. Iosif. *Și se duce-n goana mare, Crunt scrișnind, ca scos din minte, Iar în urmă-i stă Moldova/ Slobodă, ca și-nainte!* (Visul lui Ștefan cel Mare, St. O. Iosif). Ilustrațiile lui Simion Zamșa vin să confirme spiritul patriotic al poporului nostru prin momentele cruciale și eroii neamului nostru. Așadar, colecția *Scriitori români ilustrați* din biblioteca ta se mai bucură de un titlu.

PERICOLE PARFUMATE

O dorizantele, lumînările și betisoarele parfumate ne-au invadat viața. Sînt niște trucuri la care apelăm pentru a crea o atmosferă plăcută în casă, pentru a îndepărta mirosurile neplăcute și a împrospăta aerul, precum și pentru a ne relaxa. Dar oare mulți dintre noi se întreabă ce conțin ele și cît de inofensive sînt?

Unul ne umple casa cu miros de flori sau de fructe, altul ne duce în mijlocul pădurii sau ne oferă prospețimea ploii. De fapt, odată cu aceste senzații, miresmele din comerț nu fac altceva decît să ne ofere o porție de substanțe nocive, pe care le inspirăm. Odorizantele, în marea lor varietate, sînt periculoase în special pentru cei care suferă de alergii și afecțiuni respiratorii. Acestea afectează tractul respirator, ochii și produc dureri de cap sau amețeli. Pentru a evita aceste stări, putem folosi odorizante preparate acasă. Am încercat și eu, este simplu. Este nevoie de un recipient în care se toarnă 1 litru de apă, 5 picături de ulei de lămiie, tot atîtea de ulei de mentă sau de levăntică și o lingură de oțet. Sau, se amestecă o lingură de suc de lămiie cu o lingură de bicarbonat de sodiu și 400 ml de apă. Conținutul este gata îndată pentru a fi pulverizat în casă.

Probabil, cele mai îndrăgite de toți sînt lumînările parfumate. O lumînare aprinsă ocazional nu prezintă nimic grav. Însă, dacă sînt deseori folosite și mai ales în spații neaerisite, lumînările parfumate, din parafină, prezintă un mare pericol pentru sănătate, ele fiind la fel de dăunătoare ca și țigările. Cu cît sînt mai parfumate și mai colorate, cu atît mai multe substanțe chimice cancerogene conțin, iar fulmul pe care îl emană ele în timp ce ard poluează aerul și este foarte toxic. O alegere corectă în materie de lumînări ar fi cele din ceară de albine. Nu au miros, în schimb sînt inofensive și pot decora încăperile la fel de frumos. Mai mult, în timpul arderii elimină o substanță care revigorează organismul. Recent, am descoperit lumînări din soia – cele mai recomandate. Ard mult mai lent și nu degajă fum.

Nici betisoarele parfumate nu sînt de lăudat. Majoritatea conțin oxizi de fier și plumb, foarte iritante pentru piele, ochi și sistemul respirator. Acestea conțin răsină parfumată și o serie de substanțe cancerogene. Un betisor parfumat produce mai mult fum decît o lumînare obișnuită. Iarna, cînd sezonul citricelor era în toi, pentru a parfuma casa, foloseam cojile lor uscate. Acestea se pot utiliza în orice anotimp, alături de cîteva crenguțe de brad, levăntică, iasomie sau orice alte flori uscate. Încearcă și cafeaua. Aceasta nu doar maschează mirosurile, dar emană și o aromă delicioasă.

BIJUTERII ALIMENTARE

Chiar dacă se apropiie sezonul fructelor proaspete, pentru mine fructele uscate rămîn și fi în topul preferințelor. Iar dintre acestea cele mai bune, mai hrânitoare și mai sănătoase sînt stafidele.

Stafidele reprezintă niște bobîte uscate de struguri, obținute din soiuri fără semințe și sînt utilizate pe scară largă în întreaga lume (mai ales în deserviuri). Deși credem că sînt doar un ingredient pentru prăjitură, sînt extrem de valoroase din punct de vedere nutritiv și nu trebuie să lipsească din regimul nostru alimentar. Stafidele conțin o cantitate uriașă de betacaroten, de vitamina A și B, care sînt absolut necesare pentru o vedere bună. Pentru că sînt bogate în vitamina C, stafidele ajută la creșterea imunității și ne protejează de răceli. Sursă de calciu și acid oleanoic, stafidele sînt bune pentru sănătatea dintilor. Chiar dacă sînt foarte dulci și lipicioase, nu dăunează dintilor. Mai mult decît atît, acidul oleanoic distrugă bacteriile din cavitatea bucală, iar calciul împiedică deteriorarea dintilor. Totodată, calciul și borul din conținutul lor previn deteriorarea oaselor și le mențin rezistență, atît în cazul copiilor, cît și a maturilor. Se spune că stafidele mai sînt și prietenii inimii, ele fiind înzestrăte cu mult potasiu. O sută de grame de stafide conțin 16% din doza zilnică de potasiu recomandată. Cel mai mult potasiu dar și alți nutrienți importanți se conțin în stafidele de culoare brună. După cum se știe, acest mineral regleză tensiunea arterială, fluidizează sângele și ajută la buna funcționare a mușchiului inimii. Stafidele sînt și un adevarat pansament pentru stomac. Aceste fructe conțin magneziu, care împreună cu potasiul vin în ajutorul digestiei lenese, ajutînd la reglarea acidității gastrice, la eliminarea toxinelor din organism, prevenindu-se astfel riscul de boli precum artrita, guta, pietrele la rinichi sau bolile cardiaice. Stafidele sînt foarte bogate în fier și cupru – încă un motiv pentru a fi consumate, îndeosebi de cei anemici. Aceste două substanțe minerale stimulează producerea celulelor roșii din sânge – celule cu rol extrem de important, și anume cel de a transporta oxigenul către creier.

Stafidele conțin o concentrație mare de carboidrați, fructoză și glucoză, de aceea pot înlocui bomboanele pline de zahăr și aditivi. Prin urmare, combat obosalea, oferind multă energie, și sînt indicate pentru recuperarea organismului după un efort fizic sau intelectual. Pentru a beneficia de proprietățile lor, zilnic se recomandă să consumăm 100 de grame de stafide, sub orice formă. Acestea pot fi adăugate în iaurt, în salate, în prăjitură (fiind un bun îndulcitor) sau pot fi consumate ca o gustare sănătoasă și hrânitoare.

VENUS

Este cunoscută importanța planetei Venus și a ciclului venusian în vechile civilizații mezoamericană și mai ales la maya și la azteci, atât pentru stabilirea calendarului, cât și pentru cosmogonia lor, ambele lucruri fiind de altfel în strânsă legătură. La azteci, anii venusieni se numără în grupuri de cinci, corespunzând cu opt ani solari.

Venus îl reprezinta pe Quetzalcoatl, inviat la Est după ce murise în Vest. Zeul șarpe-lui cu pene, în această reîncarnație, era reprezentat

printronul un arcaș, temut pentru că trimitea bolile. Este vorba aici de unul din cele două aspecte ale dualității simbolice, moarte și renaștere, conținute în mitul lui Quetzalcoatl. Ciclul diurn al lui Venus, care apare alternativ la Est și la Vest (Luceafăr de dimineață și Luceafăr de seară), face din ea un simbol esențial al morții și a renașterii. Cele două apariții ale planetei, la cele două capete ale zilei, explică de ce Quetzalcoatl, divinitate aztecă, a fost numită de asemenea prețiosul geamăn. Asociația dintre Venus și Soare, datorată asemănării cursei lor diurne, face uneori din acest astru divinizat un mesager al Soarelui, un intermediar între acesta și oamenii.

Buriații văd în acest astru spiritul tutelar al cailor. Îi aduc daruri primăvara, însemnând mînji și tăind coama cailor. Pentru aceste popoare nomade, Venus este păstorul ceresc ce își paște turmele de stele. Pentru ieniseeni este cea mai veche dintre stele și le apără pe toate celelalte.

Răpirea anuală a logodnicei, la buriați, se leagă de cultul lui Venus. Ea este o minunată fecioară care are Pleiadele drept iubiți, în legendele iakutilor. Pentru kirghizi, ca și pentru vechile popoare din Asia Mică, ea este fiica lunii, steaua serii. Vechii turci o numeau pe Venus Arlig, războinicul, masculul,

apoi steaua luminii (Lucifer), apoi Ciolban, Strălucitorul. Pentru sumeri, Venus era cea care arată calea către stele. Zeiță a serii, ea favoriza dragostea și voluptatea; zeiță a dimineții, prezida războaiele și măcelurile. Era fiica lunii și sora soarelui. Arătindu-se în zori și în amurg, era firesc să apară ca un fel de legătură între divinitățile zilei și cele ale noptii. De aceea, avându-l frate geamăn pe Soare, avea zeiță infernului drept soră. Rudeniei ei cu Soarele îi datora calitățile războinice; era numită viteaza sau doamna bătăliilor. Aceasta, în calitate de stea a dimineții. Ca stea a serii, ea se află sub influență dominantă a mamei sale Luna, devenind zeitatea dragostei. În literatura religioasă este uneori numită leul furios sau le-

oaica zeilor cerurilor. Mitul ei cuprinde o coborîre în infern, ceea ce explică sensul inițiacic al simbolismului venusian: un rege din Babilonie o numește *cea care, la răsăritul soarelui și la asfințitul ei îndeplinește prevestirile mele*. În Asiria, ca și în Sumeria, ea apare în vis și prevêtește sfîrșitul bun sau rău al războaielor. Printre atributiile sale se numără cercul și săgețile, simboluri de sublimare. Într-un text liturgic babylonian, este calificată drept doamnă a destinului și regină a soartei. Planeta Venus reprezintă, în astrologie, atracția instinctivă, sentimentele, iubirea, simpatia, armonia și blîndețea.

Jean CHEVALIER,
Alain GHEERBRANT
Dictionar de simboluri,
București

CE CULOARE AI ÎN CĂLIMARĂ?

Jn troleibuz prind cu urechea o discuție între un băiat și o fată. Să fi fost prin clasa a șasea. Băiatul: *Am luat opt la evaluare. Am pierdut puncte la descrierea culorii galben. Ia zi-mi, ce mare lucru poți scrie despre o culoare?!* Fata: *Această sarcină mi s-a părut foarte ușoară. Închizi ochii și scrii ce vezi. Atât.*

Revolta băiatului mi-a amintit că citisem undeva că femeile și bărbații văd culorile diferit. Căut pe internet și găsesc: femeile sunt mai bine echipate din punct de vedere lingvistic să descrie o culoare. Mai aflu că femeile pot discerna mai ușor între nuanțe similare, iar bărbații le văd, în general, la fel. Prin urmare, sarcină deloc ușoară pentru un băiat la o evaluare la limba română. Frica de culori îl poate urmări și la alte examene. Aceasta se numește cromatofobie sau cromofobie. Atenție deci!

Culorile însă ne pot bucura, având impact asupra stării noastre de spirit, asupra energiei sau chiar a apetitului. Ele ne pot induce sentimentul de pace, liniște, relaxare sau, din contra, ție ce culoare îți place, dragă cititorule? Uite că albastrul este culoarea preferată de mareea majoritate a oamenilor de pe glob. Albastrul este de patru ori mai apreciat decât culorile ce urmează, verde sau violet. Testele în care au fost analizate percepția culorilor și vederea periferică au arătat că galbenul este observat primul, adică de 1,25 de ori mai repede decât orice altă culoare. Iată de ce în străinătate autobuzele școlare sunt galbene.

Nu limită gama de culori a curcubeului, ci potrivește cromatică din sufletul tău. Indiferent de ești băiat ori fată, vei reuși să obții punctajul maxim dacă te împrietenești cu totă armonia de culori existentă. Afirmația lui Nicolae Grigorescu, primul dintre fondatorii picturii române, vine să te convingă: *Sentimentul colorează, nu pensula. Poți colora c-o bucătică de cărbune, și toate tuburile din lume nu-ți dau albastrul unei flori de inișor dacă nu-l ai în suflet.* Descoperă prima lună a primăverii prin toate nuanțele ei, de la sombrulă lumină, de la verde crud la verde matur.

PANOZ – IUTE PE CIRCUIT, IUTE PE ȘOSEA

Deși are peste un sfert de veac, puțini au cunoscut marca automobilistică Panoz. Și astăzi pentru că produce serii limitate de mașini sportive de stradă, pe care le vinde pe piața locală – SUA. Un număr mic ajunge în garajele șeicilor din Oriental Apropiat. În lumea autosportului echipele companiei sînt

bine cunoscute atât prin performanțele tehnice ale bolizilor diviziunii sportive, cât și prin rezultate.

Era 1989 cînd Dan Panoz, fiul marelui magnat farmaceutic Don Panoz, un împătimit al sporturilor auto, a fondat la Brasseton, statul Geor-

gia (SUA), compania Panoz Auto Development. Deja în 1990 este propusă premieră – prototipul roadsterului Panoz, a cărui producție a început în 1992. Caroseria era din aluminiu, fiind modelată prin tehnologii aerospațiale. Motorizarea a fost împrumutată de la Ford Mustang – un V8 de 5 l, tot de la Mustang erau suspensia și transmisia.

Au fost asamblate doar 44 de exemplare. Apoi, în 1996, apare o nouă versiune, Panoz AIV Roadster, cu motor din aluminiu V8 de 4,6 l. De data aceasta și șasiul era din aluminiu pentru a reduce masa totală. Între timp compania producea modelul de curse Panoz Esperante

GTR-1, de la care a derivat, în 2000, modelul pentru drumurile publice Panoz Esperante. Putea fi dotat cu motoare perfectionate V8 de la Ford, fie de 4,6 l (cu și fără compresor, de 422 și 309 c.p. respectiv), fie de 5,8 l (390 c.p.). Acestea din urmă îi permitea să accelereze cel mai rapid – 4,2 secunde pentru a atinge 97 km/oră, viteza maximă fiind de 293 km/oră.

Pentru amatorii de emoții tari, în 2003 au fost propuse modelele Esperante GTLM și GTLM Convertible, coupe și cabriolet. Ambele au devenit foarte populare, motiv pentru care au fost menținute mulți ani în producție. În 2014, la aniversarea a 25-a a firmei, Panoz vine cu un model jubiliar – Esperante Spyder. Pentru a-i spori și mai mult performanțele, automobilul trebuia „ușurat”. În acest scop o parte din panouriile de aluminiu ale caroseriei au fost înlocuite cu altele, din fibre de carbon. Două propulsoare la alegere – V8 de 5 l (435 c.p.) și 5,4 l (Turbo, 560 c.p.) satisfac orice vitezoman. Inițial au fost produse 25 de modele în vari-

anta „cabriolet”, apoi 25 de coupeuri, și 179 de mii de dolari. Soluția de a spori și acestea serii limitate le-a inspirat celor de la Panoz optimism pentru viitorul companiei.

Iurie SCUTARU

APRILIE

150 de ani de la înființarea Academiei Române, cel mai înalt forștiințific și cultural din România (1 apr. 1866).

140 de ani de la nașterea lui Ion PELIVAN, jurist, publicist, om politic, diplomat, militant de vază al mișcării de eliberare națională, deputat în Sfatul Țării, cofondator al primului ziar în limba română – Basarabia (1 apr. 1876 – 25 ian. 1954).

135 de ani de la nașterea lui Octavian GOGĂ, dramaturg, poet, publicist și politician român, membru titular al Academiei Române (1 apr. 1881 – 6 mai 1938).

75 de ani de la nașterea lui Grigore GRIGORIU, actor de teatru și cinema (4 apr. 1941 – 20 dec. 2003).

355 de ani de la stingerea din viață a lui Vasile LUPU, domn al Moldovei (1634-1653), mare ctitor și protector al Bisericii Ortodoxe, de origine aromână (1593 – 6 apr. 1661).

70 de ani de la nașterea lui Gheorghe ZAMFIR, naist, compozitor, muzician, instrumentist și poet român, supranumit Regele naiului (6 apr. 1946).

345 de ani de la nașterea lui Jean-Baptiste ROUSSEAU, poet și dramaturg francez (6 apr. 1671 – 17 mart. 1741).

95 de ani de la nașterea lui Charles BAUDELAIRE, poet francez și critic de artă și literatură, traducător și publicist, precursorul simbolismului și poetul modernității (9 apr. 1821 – 31 aug. 1867).

100 de ani de la nașterea Magdei ISANOS, poetă, prozatoare, publicistă, avocată română (17 apr. 1916 – 17 nov. 1944).

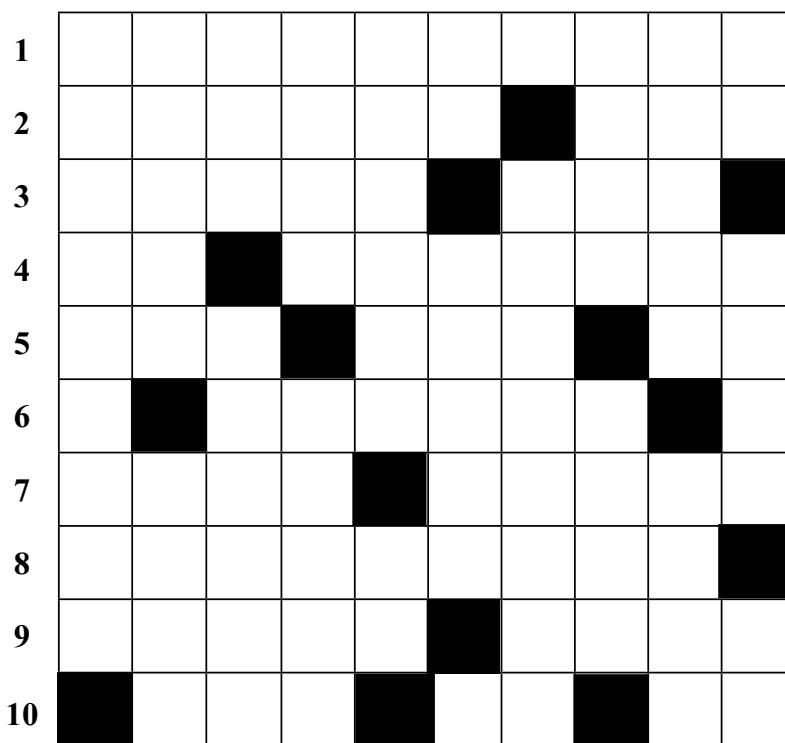
90 de ani de la nașterea ELISABETEI a II-a (Elizabeth Alexandra Mary), regină a șaisprezece state suverane, cunoscute sub numele de Regatele Commonwealth-ului (21 apr. 1926).

125 de ani de la nașterea lui Serghei S. PROKOFIEV, compozitor, pianist și dirijor rus, considerat unul dintre cei mai importanți compozitori ai secolului XX (23 apr. 1891 – 5 mart. 1953).

cuvinte încrucișate

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

ORIZONTAL: Caracterizează bolile mintale. 2. Din cînd în cînd – Real... în dreapta! 3. Pus în pămînt – Programul Alimentar Mondial. 4. Lora Puiu – Neîndemînătică. 5. Întocmai – Cu boi – Desface lemn. 6. Farmacist. 7. Chemare – La prisacă... în dreapta. 8. Din partea locului. 9. Închis – Clădire. 10. Fir – La revedere – Ten!

VERTICAL: 1. Prost crescute. 2. Vinars – Noutate (reg.). 3. Puiul caprei – Slăbit de apă. 4. Leș – A pluti în aer. 5. Minerii – Leo Sturza. 6. Număr geometric – Roman. 7. Piersică cu sîmburele întors! 8. Echipă sportivă (engl.) – Ceartă. 9. Picioare de vers – Nepărat. 10. Dumnebului – Oțetită – Plin de zile și luni.

Dragi cititori,

Ne bucură nespus faptul că rubrica *unde dai și unde crapă* întrunește tot mai mulți tineri ingenioși. Acest lucru îl demonstrează cu prisosință răspunsurile voastre la integramele din nr. 10, 11 și 12, 2015. Îi menționăm îndeosebi pe Ecaterina HERȚA și Tamara BIVOL din Bardar, Ialoveni; Tatiana BALAN din Slobozia, Ștefan-Vodă; Vadim PLEȘCA din Chișinău. Vă mai amintim că la sfîrșitul anului cei maiAGERI dintre voi se vor alege cu premii speciale.

Răspunsurile corecte – nr. 1, 2016

cuvinte încrucișate

ORIZONTAL: 1. Șaretă. Ftl. 2. Ataș. Laori. 3. Cel. Sania. 4. Aliat. Act. 5. Auto. Alta. 6. R. J. Apă. Aob. 7. Ac. Mo. Re. 8. Țug. Maci. 9. Itinerare. 10. Triadă. Ață.

VERTICAL: 1. Saca. Rotit. 2. Atelaj. U.T.R. 3. Raliu. Agii.

4. Es. Atac. Na. 5. Stop. Med.
6. Alai. Amară. 7. An. Oca. 8. Foială. Ira. 9. Tractor. E.T. 10. Li. Tabel.

trei variante – un răspuns

Cuvîntul *darab* înseamnă *transă; bucătă*.

frămîntări de minte

Foarte simplu – Literat.

Caissa

1. ...Db2. 2. Rxb2 Txb3X.

trei variante – un răspuns

Cuvîntul *spițer* înseamnă:

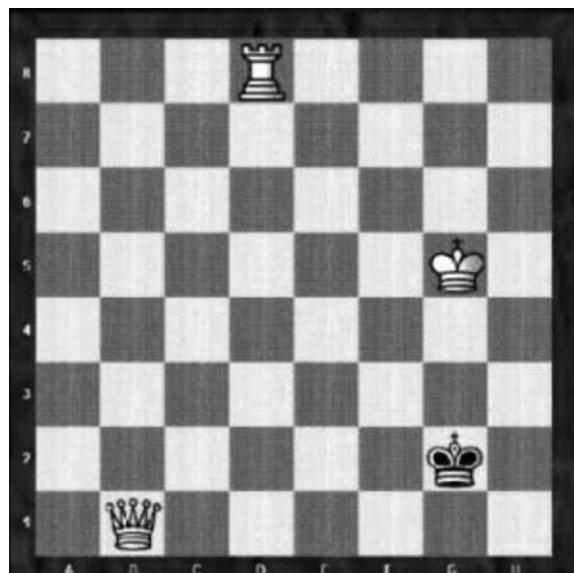
1. Rasă de cîine;
2. Farmacist;
3. Tânăcop.

frămîntări de minte

Ai o sută de foi. Pentru a număra 10 foi e nevoie de 10 secunde. De cât timp e nevoie pentru a număra 80 de foi?

Caissa

Albul începe și dă mat în două mutări.

FONDATOR:
MINISTERUL EDUCAȚIEI

NOI

Fondat 1930
Serie nouă 1990

Redactor-șef:
Valerie VÖLONTIR

Valeria PRODAN
secretar responsabil

Leo BORDEIANU
redactor de secție

Olesea CURMEI
redactor artistic

Valentin GUTU
stilizator

Daniela CODREANU
corector

Alina BODROVA
contabil-șef

Ana CEAPĂ
operator

Sergiu FRUNZĂ
șofer

Comanda 234
Formatul 60x90 1/2
Coli de tipar 5
Tiraj — 4000 ex.

WE
(in Romanian Language)
Monthly magazine for
children and teenagers

ADRESA REDACTIEI:
Revista NOI,
str. Pușkin nr. 22,
MD 2012, Chișinău
Telefoane:
022 23 31 91; 022 23 37 25;
022 23 36 45; 022 22 22 45
Fax: 022 23 31 91
E-mail: revistanoi1930@yahoo.com
Facebook.com/ Revistanoi Noi
www.revistanoi.md

Tipografia Editurii
UNIVERSUL

Înregistrată la Camera Înregistrării
de Stat pe 11.08.2008
cu nr. 1003600012713

Vă rugăm să indicați la sfîrșitul
textelor, pe versoul desenelor și foto-
grafiilor, prenumele, numele, vîrstă,
clasa în care învățați, adresa com-
pletă, numărul de telefon.

Dawson DAWSON-WATSON (1864-1939): ODIHNĂ DUPĂ LUCRU

Pictor impresionist născut în ținutul britanic. Provine dintr-o familie de pictori renumiți. Tatăl său a ilustrat romanele *Robinson Crusoe* și *Arabian Nights*. A devenit celebru în 1927 pentru cîștigarea celui mai mare premiu bănesc în Texas, America, pentru lucrările sale, unde a realizat picturile a 70 de cactuși diferiți. Este considerat un artist versatil, care a urmat modelul școlii Barbizon, dar care nu a exclus paleta impresionistă.

Lucrări: MARELE CANION, DEȘERT, LAC, LINIȘTE DE IARNĂ ÎNTR-O DUPĂ-AMIAZĂ, PORT ÎN ORAȘ AGLOMERAT, FRUCT DE CACTUS etc.

DIN NUMĂRUL URMĂTOR:

Cîntecă pascale culese și îngrijite de folcloristul Andrei TAMAZLÂCARU.

De vorbă cu poetul Emilian GALAICU-PĂUN.

proză: CEA MAI FRUMOASĂ AMINTIRE DESPRE ÎNVIERE de Irina BINDER.

pagina muzelor: Florin PIERSIC.

time-out: Lindsey VONN.

fii sănătos!: PUTEREA LACRIMILOR.

Materialele cu tematică ecologică apar cu suportul financiar al Ministerului Mediului (Fondul Ecologic Național).

Indice 31239.
Post-restant 34239
Prețul 15 lei

9 771857 079808 >

ÎN PAZA DOMNULUI

Valerie VOLONTIR